

**ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН
ЗА УПРАВЉАЊЕ МИГРАЦИЈАМА У ОПШТИНИ ТЕМЕРИН
ЗА ПЕРИОД 2025 - 2029. године**

Број:
децембар 2024. године

САДРЖАЈ

Увод	3
Уводна реч председника Општине	3
Шта је Локални акцион план за управљање миграцијама	4
Поглавље 1: Основни подаци о Општини	11
- Уводни подаци	11
- Историја	12
- Демографија	13
- Мултиетничка средина	15
- Запосленост	17
- Организациона структура општине	17
- Природни ресурси	19
- Животна средина и комунална инфраструктура	19
- Саобраћајна инфраструктура	22
- Друштвени развој	23
- Туризам и угоститељство	26
Поглавље 2: - Подаци о мигрантима на територији општине Темерин	28
- Управљање миграцијама	31
- Дијаспора	33
Поглавље 3: - Анализа ситуације и закључци	36
- Актуелни законски оквир	36
- Реализовани пројекти	42
- Анализа стања	44
- Анализа заинтересованих страна	47
- Анализа проблема	49
- Општи закључци анализе и препоруке за будуће планирање	50
- Препорука за будуће планирање унапређења положаја избеглих, интерно расељених лица и повратника	51
Поглавље 4: - Приоритетне групе	52
Поглавље 5: - Дијаспора као ресурс локалног развоја	54
Поглавље 6: - Општи и специфични циљеви ЛАП-а за управљање миграцијама	57
Поглавље 7: - Активности - Задаци за реализацију ЛАП-а	59
Поглавље 8: - Ресурси / буџет	75
Поглавље 9: - Аранжмани за примену	75
Поглавље 10: - Праћење и оцена успешности	77

УВОД

УВОДНА РЕЧ ПРЕДСЕДНИКА ОПШТИНЕ

Поштовани суграђани,

Прошло је више од 30 година како се у нашу земљу слио велики број избеглих и расељених лица са територије некадашње СФРЈ. Општина Темерин је примила преко осам хиљада избеглица, пружила им уточиште, тако што је основала неколико колективних центара, као и смештај по домаћинствима на целој територији општине.

Општина Темерин је предузела низ мера, којим је несебично помогла у трајној интеграцији, а у сарадњи, пре свих, са Комесаријатом за избеглице и миграције Републике Србије, међународним хуманитарним организацијама, републичким и покрајинским надлежним институцијама, уз ангажовање свих релевантних институција на територији општине (Дом здравља, Полицијска станица, Центар за социјални рад, Црвени крст Темерин, ЈКП Темерин, све школе, Месне заједнице). Формиран је Штаб за прихват избеглица, именован је повереник Комесаријата за избеглице.

Крајем деведесетих година, после бомбардовања СРЈ, 1999. године, у општину Темерин је дошло и око 90 интерно расељених лица са Косова и Метохије.

„Споразум о реадмисији лица која не законито бораве“, потписан 18.09.2007. године, у Бриселу између РС и ЕУ. Народна скупштина РС ратификовала је споразум 07.11.2007. године. Споразум о реадмисији са ЕУ ступио је на снагу 1. јануара 2008. године; Овим Споразумом Република Србија је уредила област повратка и прихвата лица која се враћају по Споразуму о реадмисији, међутим на територији општине Темерин није било регистрованих припадника ове категорије миграната.

2015. године и 2016. године, свет је захватила велика мигрантска криза, тако да је дошла у фокус нова група миграната, тражиоци азила и мигранти у потреби без утврђеног статуса. Преко наше државе прошао је огроман број људи, а неки се још налазе у мигрантским центрима широм наше земље.

Усвајањем Стратегије о економским миграцијама за период 2021-2027. године, Република Србија је показала спремност за системско решавање питања економских миграција.

Такође, имајући у виду да трговина људима, као и све друге активности које су у вези са организованим криминалом, није ограничена на територију само једне земље, већ да се у својим различитим облицима дешава на територији земаља порекла, транзита и крајњег одредишта, последњих година све више се и борба против трговине људима ставља у шири контекст управљања миграцијама.

Локални акциони план за период 2025. године до 2029. године ће бити трећи по реду. Новим ЛАП-ом, се ствара могућност да се проблеми решавају плански, у складу са идентификованим потребама кроз разне врсте анкета и директним увидом стања на терену.

Изражавамо спремност да овим акционим планом реализујемо задате циљеве, за унапређење положаја свих мигрантских група које живе на територији наше општине. Осим побољшања положаја мигрантских група, овај документ посебно има у виду развојну компоненту миграција, искоришћавање њихових позитивних утицаја на свеукупни економски и социјални развој локалне заједнице, на њихову везу са циљевима популационе политике, заштите људских права, итд. У том смислу, циљ општине је креирање повољног друштвеног амбијента који ће довести до ублажавања пре свега унутрашњих миграција, посебно младих људи, ка већим привредним центрима у држави и иностранству. Настојимо да направимо пословни и привредни амбијент који би задржао радно способне у нашој општини, доприносећи на тај начин развоју како економског, тако и демографског потенцијала локалне заједнице.

ПРЕДСЕДНИК
ОПШТИНЕ ТЕМЕРИН
Младен Зеџ

ШТА ЈЕ ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА УПРАВЉАЊЕ МИГРАЦИЈАМА (ЛАП)

Локални акциони план за управљање миграцијама представља:

- Оперативни план за решавање питања и унапређење положаја различитих мигрантских група - избегла лица, ИРЛ, повратници, лица из трећих земаља (тражиоци азила и мигранти у потреби без утврђеног статуса), жртве трговине људима и економски мигранти.
- Спона између централне и локалне политике.
- Скуп средњорочних мера које локалне власти планирају да имплементирају како би решили проблеме са којима се суочавају мигранти кроз постављање специфичних циљева и начина за мерење резултата њиховог спровођења
- Договор о плану промене на локалу као резултат консултација и званични документ општине.
- Може да се односи и на локално становништво које је изложено миграцијама (унутрашње миграције, депопулација, дијаспора)
- Основ за прибављање средстава за реализацију програма и пројеката.

У овом документу под процесом локалног акционог планирања унапређења положаја различитих мигрантских група подразумевамо процес доношења одлука о томе које промене у свом локалном окружењу у периоду од 2025-2029. године намеравамо да остваримо а које су од значаја за живот избеглих, интерно расељених лица (ИРЛ), повратника по Споразуму о реадмисији (у даљем тексту повратници), тражилаца азила, миграната у потреби без утврђеног статуса и економских миграната. Тај процес се заснива на идентификовању најбољег начина ангажовања капацитета свих социјалних актера у локалној заједници као и планирању и реализацији Локалног акционог плана. Локални акциони план за управљање миграцијама посматрамо као резултат процеса планирања или планску одлуку којом су дефинисани основни начини остваривања циљева развоја ове области живота локалне заједнице.

Под **мигрантским групама** у оквиру овог документа подразумевају се:

- **Избеглице** - Избеглица је, према Конвенцији УН о статусу избеглице (1951), особа која је из основаног страха да ће бити прогоњена због своје расе, националне припадности, припадности одређеној друштвеној групи или због политичког уверења, напустила своју државу и не може или због поменутог страха не жели да се у њу врати. Избеглица је, сходно Закону о избеглицама („Службени гласник РС”, број 18/92, „Службени лист СРЈ”, број 42/02 – СУС и „Службени гласник РС”, број 30/10), лице које је услед догађаја у периоду од 1991. до 1998. године и њихових последица избегло или прогнано из бивших југословенских република на територију Републике Србије. Статус избеглице у Републици Србији, Комесаријат за избеглице и миграције РС признаје у складу са Законом о избеглицама („Службени гласник РС”, број 18/92, „Службени лист СРЈ”, број 42/02 – СУС и „Службени гласник РС”, број 30/10). Под избеглим и прогнаним лицима, у овом документу се подразумевају сва лица која су била изложена присилном напуштању својих домова, због рата на просторима бивших југословенских република, укључујући и она лица која су у међувремену стекла статус држављана Републике Србије али и даље имају нерешене егзистенцијалне проблеме настале у току избегличког статуса.
- **Интерно расељена лица (ИРЛ)** су она лица која су била присиљена да напусте своје домове али су остале у границама своје државе. Разлози због којих су били присиљени да напусте своје домове могу бити различити: рат, насиље, угрожавање људских права, политички прогон или природне катастрофе (земљотрес, поплава и сл.). Зато што се налазе у границама своје земље, могућност њихове међународне заштите су ограничене. Иако их за, разлику од избеглица, не штити Специјална конвенција УН, и даље их штите национални закони, међународно хуманитарно право и међународни правни акти у области људских права. У овом

документу, под интерно расељеним лицима се подразумевају лица која су 1999.године услед бомбардовања напустила територију АП Косова и Метохије и пријавили боравак на територији Републике Србије а који поседују легитимацију интерно расељеног лица.

- **Повратници по споразуму о реадмисији** су држављани Републике Србије за чији повратак је надлежни орган дао сагласност по основу Споразума о реадмисији који је закључила Република Србија. То су лица која су добровољно или присилно враћена у државу порекла из држава у којима су неосновано боравили (одбијен захтев за азил, истекла виза и сл.), на основу Споразума о реадмисији између Европске уније и Републике Србије. Овим Споразумом који је ступио на снагу 01.01.2008. године, уговорне стране су регулисале процедуру повратка особа које не испуњавају или су престале да испуњавају услове за улазак или боравак на територији државе уговорнице.

У циљу испуњавања својих обавеза Влада Републике Србије усвојила је Стратегију реинтеграције повратника по основу Споразума о реадмисији 13. фебруара 2009. године, („Службени гласник РС“, број 15/09). Усвојен је и Акциони план за спровођење Стратегије реинтеграције повратника по основу Споразума о реадмисији за период 2009. и 2010. године.

Избеглице према Закону о азилу и привременој заштити - странци којима је, одлуком надлежног органа, одобрено право на уточиште или супсидијарну заштиту. Право на уточиште је право на боравак и заштиту које се даје избеглици на територији Републике Србије за кога надлежни орган утврди да оправдано страхује од прогона у држави порекла или држави уобичајеног боравишта. Супсидијарна заштита је заштита коју Република Србија одобрава странцу који би у случају повратка у државу порекла или државу уобичајеног боравишта био изложен трпљењу озбиљне неправде и који не може или који се због такве опасности не жели ставити под заштиту те државе.

- **Тражиоци азила** Привремена заштита се одобрава одлуком Владе у случају масовног прилива расељених лица која се не могу вратити у државу свог порекла или државу уобичајеног боравишта. (ово се тренутно односи на украјинске држављане).

Влада Републике Србије, на седници одржаној дана 16.03.2023. године донела Одлуку о допуни Одлуке о пружању привремене заштите у Републици Србији расељеним лицима која долазе из Украјине ("Службени гласник РС" број 21/2023), којом се трајање привремене заштите расељеним лицима која долазе из Украјине продужава у трајању до 18. марта 2024. године. Влада Републике Србије је на седници одржаној дана 17. марта 2022. године, усвојила Одлуку о пружању привремене заштите у Републици Србији расељеним лицима која долазе из Украјине и Закључак којим је усвојен План прихвата држављана Украјине и угроженог становништва који су напустили Украјину или у њу не могу да се врате услед оружаних дејстава.

Република Србија је због географског положаја који заузима значајно транзитно подручје миграната из Азије и Африке на путу ка Европској унији. Из тог разлога је и једна од земаља које су највише погођене „мигрантском кризом“, будући да се налази на Балканској мигрантској рути. У 2021. години било је 2.306 издатих потврда о регистрацији странца који су изразили намеру да поднесу захтев за азил у Републици Србији. Од тог броја било је 2.081 мушкараца (1.622 пунолетних и 459 малолетних) и 225 жена (155 пунолетних и 70 малолетних). Највећи број долази из Авганистана (44%), Сирије (20%) и Бурундија (6%). Од укупног броја малолетника којих има 529, малолетници без пратње чине 11% (58 дечака и 2 девојчице). У 69,77% случајева, намера за азил изражена је у Подручним полицијским управама, док је 19,21% намера изражено на граничним прелазима. Треба истаћи да је за највећи број тражилаца азила обустављен поступак, с обзиром да већина лица наставља да мигрира даље, не сачекавши првостепену одлуку о захтеву за азил.

- **Ирегуларни мигранти** (мигранти у потреби без утврђеног статуса) - странци који немају законски основ за боравак на територији те стране државе. То су странци који незаконито улазе на територију друге државе (улазак ван граничног прелаза, улазак са фалсификованом или нерегуларном исправом или улазак без путне исправе) или странци који законито улазе на територију друге државе, али је не напусте након што изгубе основ боравка (на пример, након

истека важења визе). У овом документу овај термин се односи на лица која немају регулисан статус на територији Републике Србије, који су ушли из суседних земаља, а пореклом су већином из ратом захваћених подручја Блиског Истока и Африке. Не задржавају се на територији Републике Србије и немају намеру да затраже азил.

У складу са појачаним приливом миграната, Влада Републике Србије је 18. јуна 2015. године основала Радну групу за решавање проблема мешовитих миграционих токова коју чине министри 5 ресорних министарстава, укључујући представника Комесаријата за избеглице и миграције РС. Радна група је формирана са задатком да прати, анализира и разматра питања мешовитих миграционих токова у Републици Србији са посебним освртом на проблеме у овој области, даје анализе стања и предлоге мера за решавање уочених проблема и усклађивање ставова надлежних државних органа и других организација и институција које се баве питањима мешовитих миграционих токова.

- **Економски мигранти** - Значајан обим миграција у савременом свету подстакнут је, пре свега, економским мотивима, попут потраге за послом или у циљу побољшања животног стандарда и услова живота. Због своје географске распрострањености и бројности, економске миграције представљају један од најбитнијих видова мобилности становништва. Миграције становништва, као саставни део процеса глобализације, утичу на тржиште рада кроз мобилност радне снаге између различитих континената, региона и држава, као и унутар њих. Исто тако, овај процес утиче и на међународну миграцију послова, а подстакнут је неретко финансијским кризама и асиметријом у развоју економских блокова. Према најновијем извештају Међународне организације за миграције уочен је пораст међународних миграција у складу са савременим трендовима. Република Србија је традиционално земља емиграције, али и имиграције и транзитних миграција.
- **Жртве трговине људима** – Трговина људима је озбиљно кривично дело и повреда људских права и дефинисано је као такво у међународном и домаћем праву. Трговина људима је облик модерног ропства. Кривично дело је почињено када трговац људима употреби насиље, превару или присилу да контролише друго лице са циљем, на пример, његовог укључивања у сексуалне активности или за запошљавање или давање услуга. Трговина људима може али и не мора укључивати транспорт на другу локацију. Лица се могу сматрати **жртвама трговине људима** без обзира да ли су експлоатисана у граду где живе или су превезена са циљем њихове експлоатације, да ли су се претходно сложила да раде са трговцем људима, да ли су учествовала у извршењу кривичног дела што је дошло као директна последица њихове експлоатације.
- **Дијаспора** означава припаднике једног народа који живе одвојено од матице. Према Закону о дијаспори и Србима у региону (члан 2. Став1.), дијаспора обухвата држављане Републике Србије који живе у иностранству, припаднике српског народа и исељенике са територије Републике Србије и из региона, као и њихове потомке.

За Србе исељенике, правилно је користити израз „Српска дијаспора“. Србија је традиционално емиграциона земља, из које се одлазило и даље се одлази првенствено због социо-економских и/или политичких разлога.

Стратешки оквир плана одређен је у складу са политиком и правцима деловања дефинисаним Националном стратегијом за управљање миграцијама („Службени гласник РС“ број 59/09), Стратегијом за управљање економским миграцијама („Службени гласник РС“ број 21/20) другим националним стратешким документима од значаја за ову област. У циљу координираног рада, коришћења научених лекција и најбољих пракси, овај план узима у обзир постојеће пројекте изградње капацитета на локалном нивоу, а нарочито оне који су у домену социјалне, економске и стамбене политике. Креирање и спровођење ЛАП-а за унапређење положаја миграната у општини Темерин 2025-2029.године овде се третира као део ширег механизма смањења сиромаштва и социјалне искључености осетљивих друштвених група.

- **Млади, миграције и депопулација**

Институт за развој и иновације спровео је пројекат *Млади, миграције и депопулација* који представља анализу економских ефеката миграција младих људи из Србије и региона. Програм *Млади, миграције и депопулација* има за циљ сагледавање позитивних и негативних ефеката феномена миграција, као и креирање и спровођење предлога политика управљања миграцијама.

Покретач овог програма је пројекат Трошкови емиграције младих, кроз који је развијена методологија анализе трошкова емиграција младих у Србији и земљама региона. На основу ове јединствене методологије сагледани су ефекти миграција младих из Србије и земаља окружења, и на основу тих података су развијени предлози економских политика.

Млади одлазе из економских разлога у потрази за бољим животом, али за многе је изузетно комплексно и тешко опредељење, да ли остати код куће или отићи у иностранство.

Млади су доста преоптерећени свакодневним дешавањима, незадовољни политичком и економском ситуацијом, одлазе за бољим животом на места где се осећају слободније и сигурније.

Одласком младих људи, општина Темерин, додатно ће осиромашити у демографском, фертилном, радном, културном, интелектуалном и сваком другом погледу.

У *Стратегији о економским миграцијама Републике Србије за период 2021. до 2027. године* се наводи: „Подаци о унутрашњим миграцијама се прикупљају за сва лица која се трајно пресељавају унутар граница Републике Србије и потом подносе пријаву - одјаву пребивалишта Министарству унутрашњих послова у чијој је надлежности вођење евиденције пребивалишта. Посматрано према старосној структури, најпокретљивије становништво је у доби између 20 и 35 године, односно фертилно и радно способно становништво.

Закон о управљању миграцијама („Службени гласник РС”, број 107/12) дефинише емиграцију као спољну миграцију из Републике Србије која траје или се очекује да ће трајати дуже од 12 месеци. Просечна старост ових лица која имају држављанство Републике Србије је око 34,7 година. Оно што посебно забрињава је чињеница да су ти људи доста млађи у односу на укупно становништво Србије, које је у просеку старо 42,2 године.¹

Локални акциони план за управљање миграцијама за општину Темерин (у даљем тексту ЛАП) доноси се за период од четири године (2025 – 2029. година). Процес израде ЛАП-а за општину Темерин спроведен у току новембра 2024. године.

Процес израде *Локалног акционог плана за управљање миграцијама за општину Темерин* заснивао се на интерактивном приступу чије су основне методолошке карактеристике да је:

- ✓ Локални – спроведен у локалној заједници и уважава локалне специфичности;
- ✓ Партиципативан – укључује различите битне актере процеса друштвено организоване подршке избеглих и интерно расељених лица, повратника по основу Споразума о реадмисији, тражилаца азила и миграната без утврђеног статуса у потреби у локалној заједници, дијаспору, жртве трговине људима, младе из неких од ових категорија;
- ✓ Утемељен на реалним околностима, расположивим ресурсима и потребама за унапређење положаја различитих категорија миграната;
- ✓ Прилагођен ситуацији у локалној заједници, актерима и позитивној промени којој се тежи;
- ✓ Користи савремене методе планирања и анализе свих важних елемената потребних за доношење одлука;
- ✓ Подстиче одговоран однос различитих друштвених актера у локалној заједници.

За потребе процеса израде *Локалног акционог плана за управљање миграцијама за општину Темерин*, коришћени су различити извори и начини прикупљања података: резултати анкете о потребама избеглих и интерно расељених лица, резултати интервјуа са потенцијалним корисницима, резултати састанака са локалним актерима, резултати из Упитника за породице избеглих лица спроведеног по налогу Комесаријата за избеглице и миграције РС, статистички подаци, различити извештаји и документи, подаци Комесаријата за избеглице и миграције Републике Србије, општинског повереништва Комесаријата за избеглице и миграције РС, Црвеног крста Темерин, локалних невладиних организација и сл.

ЗАХВАЛНОСТ УЧЕСНИЦИМА У ПРОЦЕСУ ИЗРАДЕ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА

У циљу израде Локалног акционог плана за управљање миграцијама у општини Темерин за период 2025-2029. године, а у складу са чланом 12. Закона о управљању миграцијама, формиран је Савет за управљање миграцијама као и Радна група за израду овог стратешког документа.

Савет за управљање миграцијама чине представници локалне самоуправе као носиоци процеса и формалног доносиоца овог документа, укључујући и повереника Комесаријата за избеглице и миграције РС, као и институције система које се на локалном нивоу баве питањима различитих категорија миграната, невладине организације на локалном нивоу.

Улога Савета за управљање миграцијама је да:

- Креира планове и конкретне мере за унапређење положаја и осталих категорија миграната те дефинише правце будућег развоја;
- Обезбеди потребне податке непосредно од циљних група и социјалних актера у систему подршке различитим категоријама миграната;
- Размењује информације и учествује на састанцима од значаја за процес планирања;
- Примењује усвојене методе планирања током процеса планирања;
- Дефинише циљеве и правце развоја, као и да сарађује са различитим релевантним локалним и републичким актерима;
- Планира праћење и оцењивање успешности примене ЛАП-а;
- Прати и извештава Комесаријат за избеглице и миграције РС као и органе управљања Општине о миграционим кретањима на територији општине;
- Предлаже програме, мере и планове активности ради ефикасног управљања миграцијама
- Координира радом органа на локалном нивоу чији је рад значајан за област управљања миграцијама;
- Ради на писању завршног документа;
- Иницира јавну расправу о нацрту документа и допринесе да финална верзија буде предложена Општинском већу на усвајање.

Чланови Савета за миграције су:

1. Младен Зеџ, председник општине Темерин, председник Савета;
2. Тијана Мишковић, заменик председника општине Темерин, заменик председника Савета;
3. Борис Станојевић, начелник Општинске управе Темерин, члан;
4. Јасмина Боснић, повереник Комесаријата за избеглице и миграције Републике Србије за општину Темерин, члан;
5. Јасмина Пучић, директор Центра за социјални рад општине Темерин, члан;
6. Др Томислав Угарковић, директор Дома здравља Темерин;
7. Вељко Милекић, начелник Полицијске станице Темерин, члан и
8. Мирослав Тепић, представник Црвеног крста општине Темерин.

Радна група ради на изради нацрта ЛАП-а, иницира јавну расправу о нацрту документа и доприноси да финална верзија буде предложена Општинском већу на усвајање.

Чланови Радне групе су:

1. Борис Станојевић, начелник Општинске управе Темерин,
2. Бранка Влаисављевић, запослена у Општинској управи Темерин
3. Мирослав Тепић, запослен у Општинској управи Темерин
4. Јована Јањић, запослена у Општинској управи Темерин
5. Јасмина Боснић, повереник Комесаријата за избеглице и миграције Републике Србије за општину Темерин
6. Боја Јокић, запослена у Општинској управи Темерин
7. Милан Савић, запослен у Општинској управи Темерин
8. Корана Ћировић, запослена у Општинској управи Темерин
9. Светлана Зорић, запослена у Општинској управи Темерин

Захваљујемо свим члановима Радне групе на учешћу у процесу планирања.

Остали актери укључени у сам процес локалног акционог планирања су били представници различитих институција, организација и група, укључујући и групе потенцијалних корисника који су повремено учествовали у процесу.

Посебну захвалност изражавамо Комесаријату за избеглице и миграције Републике Србије.

Израда Локалног акционог плана урађена је уз стручну помоћ и подршку Комесаријата за избеглице и миграције Републике Србије, а у оквиру пројекта “Јачање капацитета и партнерства за управљање миграцијама у Србији”, за који је средства обезбедила Влада Швајцарске посредством Швајцарске агенције за развој и сарадњу (SDC), уз подршку Међународне организације за миграције (ИОМ) у сарадњи са Комесаријатом за избеглице и миграције Републике Србије

Креирање и спровођење ЛАП-а за управљање миграцијама, овде се третира као део ширег механизма смањења сиромаштва и социјалне укључености осетљивих друштвених група.

Локални акциони план за управљање миграцијама на територији општине Темерин доноси се за период од 4 године, до 2029. године.

РЕЗИМЕ

Локални акциони план за управљање миграцијама на територији општине Темерин за период 2025.- 2029.године, је плански документ усмерен на проналажење ефикасних и одрживих решења за свеобухватно управљање миграцијама. Његов циљ је стварање услова за остварење секторских приоритета, укључујући:

- Заштиту права различитих категорија миграната, обезбеђујући приступ основним услугама и подршци;
- Подстицање развојних потенцијала миграција, кроз интеграцију миграната у друштвени и економски живот заједнице;
- Смањење негативних ефеката одлива становништва, путем мера које доприносе задржавању локалног становништва и подстицању повратних и циркуларних миграција.

Овај план је заснован на мултисекторском приступу и захтева координацију свих релевантних актера ради постизања одрживих и дугорочних резултата. План се ослања на свеобухватну анализу ситуације и одражава дугорочну посвећеност локалне самоуправе унапређењу услова живота, као и стварању могућности за социјалну и економску интеграцију свих наведених мигрантских група у локалну заједницу.

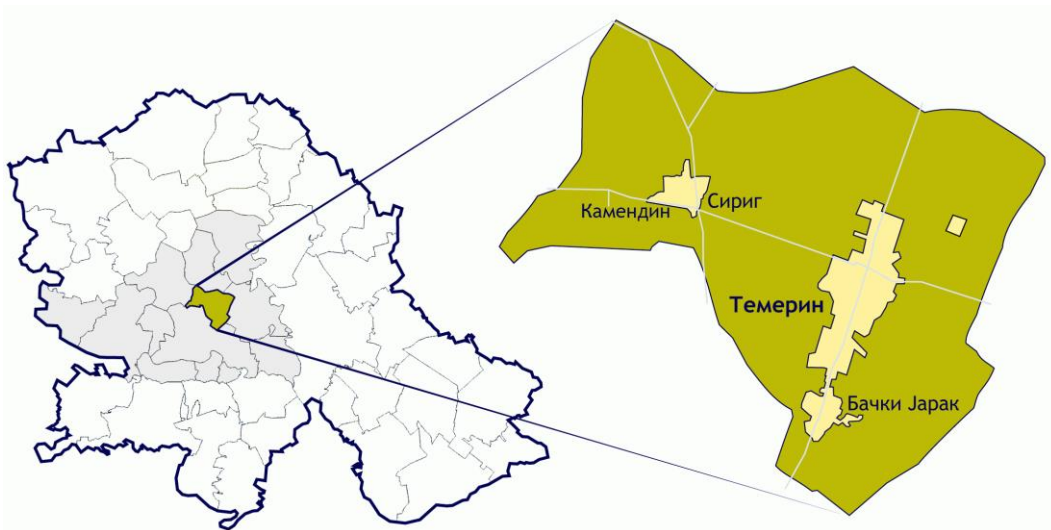
Оваим локалним акционим планом се дефинишу циљеви и приоритети и утврђују мере које ће се реализовати како би се достигли постављени циљеви али и за препознавање развојног потенцијала и свеукупног утицаја које имају миграције, пре свега кроз утицај на локалну средину, демографију и ефекте на тржишту рада.

Поглавље 1.

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ОПШТИНИ ТЕМЕРИН

УВОДНИ ПОДАЦИ

Општина Темерин просторно је смештена у Јужнобачком управном округу у АП Војводини на северозападу Републике Србије. Општина Темерин се налази на следећим координатама: 45° 23' северне географске ширине и 19° 54' источне географске дужине. Општина заузима површину од укупно 170 км² (Слика 1).

Слика 1: Положај и насеља у општини Темерин

Општину Темерин чини укупно три насеља: Бачки Јарак, Сириг и највеће насеље Темерин, са којим је спојено насеље Старо Ђурђево. Општина има облик неправилног трапеза положеног у смеру северозапад – југоситок. Дужа оса, која иде у правцу насеља од Сирига ка Темерину, је укупне дужине од 14 км, а краћа оса иде из правца Бачки Јарак ка Темерину дужине око 11 км. На истоку се граничи са општином Жабаљ, док се на западу граничи са општином Врбас. На северу се граничи са општином Србобран, а јужно се граничи са градом Новим Садом. Границе општине су вештачки повучене линије и имају праволинијске смерове.

Природне границе се налазе на североисточном делу где је општина опасана реком Јегричком, и у југоисточном делу где је чини насип познат под називом Римски шанац II. Општина Темерин има веома повољан географски положај, јер кроз њену територију пролазе важне међународне и регионалне саобраћајнице. Најважнија међународна саобраћајница је ауто-пут Е-75 (Коридор 10), којим се спаја централна са јужном Европом као и међународни путни правац М22. Кроз општину пролазе и регионални путни правци Р-104 (Озаци – Змајево – Сириг – Темерин – Жабаљ) и Р-120 (Нови Сад – Темерин – Бечеј – Сента). Кроз Темерин пролази железничка пруга од Новог Сада ка Жабљу, Бечеју и Сенти. У општини Темерин, клима је умерено-континентална, погодна и повољна за живот мештана, флора и фауна су развијене, чему погодује бројност хидрографског и геолошког ресурса, тј. има довољно топлоте, влаге и талога. Историја Темерина је дуга и богата. За Темерин се везују бројни догађаји и личности који су утицали, не само на његову судбину, већ и на судбину региона и Србије. Најважнија установа културе је Културни центар Лукијан Мушицки, који развија културне активности и сарадњу са свим еминентним културним центрима, удружењима и личностима на националном, регионалном и локалном нивоу. У

Темерину је живело више значајних историјских, културних личности као на нпр. Лукијан Мушицки, Карољ и Злата Барањи, итд.

ИСТОРИЈА

1332. године – Темерин се први пут спомиње у папској признаници упућеној Лаурентију де Темерију, жупном свештенику, због плаћања папског пореза.

Темерин је био у саставу Краљевине Угарске до Мохачке битке 1526. године, а након тога је наступио период Отоманског царства.

Темерин се спомиње у турским пореским књигама из 1553. године као насеље са 11 кућа од којих 4 плаћају порез, а 7 не плаћа. („кућа“ – породица са 10, 20 али и више чланова).

Први поименични списак српског становништва Темерина забележен је у Сегединском дефтеру из 1560–1561. године. Тада је било 20 кућа које су плаћале порез. На основу пореских обавеза може се видети да су се тадашњи становници бавили производњом житарица и поврћа, сточарством и пчеларством.

1722. године Темерин је био српско насеље са 62 куће; 1769. године има 208 кућа; 1773. године има 183 куће. Темерин има 215 српских домова 1786.године, када у њему живи и ради 5 православних попова (Према Д. Руварцу). Из тог периода потиче и прва војна карта насеља Темерин, које се пружало лучно у четири реда кућа, а било је окружено јарком дугим око 13 км.

У документу фонда Илирске дворске депутације из 1772.године везано за Темерин записано је: „Овде је 30 година стара школа“, па се може закључити да је школа у насељу постојала од 1742. године. Наводи се и следеће: „Ту се учи читање, писање, црквене песме и молитве. Школске трошкове обезбеђује Општина (комунитет) која плаћа учитеља, о чему брине један свештеник“.

Према подацима: 1720. године кнез Темерина био је Радојица Парастинац, у периоду 1725-26. Јосим Ратковић, 1730. Младен Кусовин. Након 1770. године, локални кнез био је Гаја Грујић, који је остао на овој дужности неколико година.

Између 1746. и 1749. године, Темеринци су у свом већ богатом и развијеном месту изградили православну цркву, посвећену Светом Вазнесењу Господњем. Црква се налазила на почетку данашње Босанске улице, на њеној десној страни, где су данас куће под бројевима од 2 до 10. Поред војне карте, о постојању цркве сведоче и црквене књиге, од којих се неке и данас чувају у цркви у селу Ђурђеву. Била је саграђена од цигли (димензија 17м дужине, 6,5м ширине, око 6м висине), што је веома важно јер је већина сеоских цркви тада била од дрвета. Црква је имала звоник, саграђен иза главне грађевине, са 11 специјалних прозора са гвозденим решеткама на њима. Цркву је градио Јохан Милер, а на томе је инсистирао и радове усмеравао Висарион Павловић, епископ Бачко-Сегединске епархије.

Међу црквеним ђацима био је Лукијан Мушицки – књижевник, професор богословије, горњокарловачки епископ. Рођен је у Темерину 1777. године. Био је пријатељ и сарадник Вука Стефановића Караџића, коме је предложио садашњи изглед слова „Ђ“ у азбуци.

Највећи део ондашње Бачке је био Коморски посед (56 насеља, међу којима је био и Темерин). Комора је 1796. године продала Темерин и Бачки Јарак за 80.000 форинти грофу Шандору Сечену.

1782. године почиње насељавање Мађара у Темерин.

1787. године досељавају се Швабе из Виртемберга (који су првобитно били упућени у Руму) и оснивају насеље Бачки Јарак, место које је до тада била пустара у Бачкој.

1796. - 1800. године, Гроф Шандор Сечен покушао је да Темеринске Србе претвори у јобађе (кметове), што је резултирало четворогодишњим покушајем Срба да Темерин припоје Војној граници, тј. најближем Шајкашком батаљону. Како нису успели у својим намерама, Срби су одлучили да се иселе из Темерина 21. јула 1799. године. Ислањена жупанијска комисија је одложила сеобу за кратко и сачинила драгоцен документ, односно попис имена 178 старешина

кућа које се исељавају. Након неколико месеци број исељеничких породица се повећао на 210 (укупно 1.610 становника).

У пролеће 1800. године Темерински Срби су своје куће и цркву разградили и пренели сав грађевински материјал у Пашку област, где су основали ново насеље Ђурђево, јер су се селили на Ђурђевдан. За пет година саградили су нову већу цркву и посветили је, исто као и у Темерину, Светом Вазнесењу Господњем.

Наредних 120 година Темерин је био без Срба. Гроф Сечен је довео мађарске колонисте, сељаке из жупанија Пешт, Фехер и Толна. Међу њима је било доста Словака, који су се брзо стопили са Мађарима.

Између 1796. и 1804. године гроф Сечен је дао да се изгради репрезентативно здање – палата или каштел. Каштел је данас под заштитом државе и у њему је смештена средња техничка школа.

Од породице Сечен, темерински посед и каштел купио је трговац Антал Фернбах из Апатина. Ана и Петар Фернбах, његови наследници, држали су темерински велепосед све до аграрне реформе у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца 1920. године.

1799. године, Темерин је проглашен за варошицу и добио право на одржавање 4 сточна вашара годишње.

Католичка црква изграђена је 1804. године, а “стара школа” сазидаана је 1835. године.

1848. године, у српско-мађарском сукобу Темерин је у борбама у потпуности изгорео, а становништво је избегло на север у Бачку Тополу, Мали Иђош и Чантавир, одакле се након 2-3 године већи број становника и вратио у своје домове.

2. јула 1899. године пуштена је у промет железничка пруга Нови Сад-Темерин-Бечеј, као и темеринска железничка станица. Њеном изградњом почиње индустријски развој Темерина, као и пуштање у погон циглане и првих парних млинова. Тако Темерин брзо постаје један од значајних трговачких центара у југоисточној Бачкој.

Стварањем Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца почео је нови период у историји и економији насеља. Посед Фернбахових је био један од мета аграрне реформе. Пољопривредне власти из Београда и Новог Сада донеле су нови закон, колонизирајући сељаке из Новог Сада и његове околине.

1920. године почело је стварање нове добровољачке колоније јужно од Темерина. Досељеници су ново насеље назвали Старо Ђурђево 1929. године, у успомену на старо српско насеље у Темерину.

1927. године, између два рата, Темерин је добио електричну енергију.

Током војне окупације, 1941-1944. године, становници Старог Ђурђева и Сирига су протерани из својих домова, а мађарске породице из Буковине су насељене на њихову земљу. 1944. године, они су напустили Старо Ђурђево и Сириг, као и Немци Бачки Јарак. Оснивачи Старог Ђурђева и Сирига су се вратили својим старим домовима. Бачки Јарак је током 1946 - 47. године колонизован досељеницима из Босне и Херцеговине. Током шездесетих и седамдестих година XX века, неколико стотина породица из села Врбљани (општина Кључ, БиХ) доселило се у Старо Ђурђево.

Након распада СФРЈ, у Темерин се доселио велики број српских избеглица из Хрватске и Босне и Херцеговине, а северно од Темерина изграђено је ново насеље за избеглице.

ДЕМОГРАФИЈА

Демографска слика општине Темерин представља основу за разумевање социјалних, економских и културних аспеката живота у овом подручју. Демографске карактеристике, као што су број становника, старосна структура, етничка припадност и миграције, имају велики утицај на развој општине. Темерин је углавном рурална општина са стабилним бројем становника, али као и остала места у Војводини, сусреће се са неким демографским изазовима, као што су старење становништва и миграција младих људи.

1. Број становника

Резултати пописа 2022. године, као и процене у наредним годинама, указују на присуство и повећање интензитета неповољних демографских појава и процеса са којима се већ деценијама суочава Србија. Приметно је смањење укупног броја становника, природна депопулација, миграциони процеси и демографско старење које детерминише прилично ограничавајући популациони оквир формирања радног контингента, а самим тим и активног становништва (са 28.287 становника у 2011. на 25.780 становника у 2022. години). Од овог броја у насељу Темерин живи 17.998 становника, у насељу Бачки Јарак живи 5.077 становника и у насељу Сириг живи 2.705 становника.

Просечна старост становништа према попису из 2022.године је 43,39 године.

2. Старосна структура

- **Старење становништва:** Као и у многим другим руралним деловима Србије, општина Темерин има тенденцију старења становништва. У последњим годинама, у Темерину и околним селима приметан је пораст старих и пензионера, док је број младих који остају да живе на селу у опадању.
- **Младе генерације:** Велики број младих људи из Темерина, као и из осталих насеља општине, одлази на студије и рад у веће градове као што је **Нови Сад**. Ово доводи до смањења броја младих људи који остају у општини, али постоје иницијативе за побољшање услова живота младих у сеоским срединама.
- **Демографска емиграција:** Иако општина није међу већим изворним миграторним подручјима, из Темерина се бележи одлазак младих људи који траже боље пословне могућности, најчешће у Новом Саду и иностранству.

3. Етничка структура

- **Срби** су доминантна етничка група у Темерину, али општина има и значајну **мађарску** заједницу, која чини око 21,75% становништва. Ово је у складу с демографским трендовима који се могу пратити у Војводини, где мађарска етничка заједница има снажан историјски и културни утицај.
- **Роми** су такође присутни, иако у мањем броју, а у последњим годинама се све више истиче потреба за инклузијом и побољшањем животних услова ове заједнице.
- Остале етничке групе, као што су **Немци** и **Хрвати**, присутне су у мањем броју, али и оне имају свој историјски и културни печат у општини.

4. Родна структура

- **Жене** чине нешто више од **50%** становништва општине, као што је случај у већини региона Србије. Као и на националном нивоу, жене су често укључене у економске активности, али са нагласком на секторе као што су здравство, образовање и пољопривреда.
- Структура становништва показује све већу улогу жена у локалним друштвеним и економским активностима, али са очигледним проблемима као што су незапосленост и неједнаке могућности у руралним подручјима.

5. Миграције и урбанизација

- **Миграције према градовима:** У последњим деценијама, и Темерин је подвргнут процесу миграција, али углавном младих који одлазе у Нови Сад и друге веће градове због бољих услова за образовање и запошљавање. Овај тренд изазива негативан демографски ефекат на локалну економију, јер смањује радну снагу у руралним подручјима.
- **Повратак у родна места:** Са порастом интересовања за живот у руралним срединама, неки људи који су се преселили у градове, а нарочито млади који су завршили школовање, враћају се у родна места, тражећи могућности за покретање малих послова и живота у миру. Међутим, овај тренд није довољан да се компензује опадајућа демографска база.

6. Брак и породичне вредности

- **Мала стопа рађања:** Иако Темерин има традиционално конзервативну породичну структуру, попут других места у Србији, бележи се пад стопе наталитета. Број новорођене деце је у опадању, што је последица смањеног броја младих жена које одлучују да оснују породицу, али и проблема са економским условима који утичу на породични живот.

7. Социјалне и здравствене потребе

- **Здравствена заштита:** Стручњаци примећују да са старењем становништва расте потреба за здравственом заштитом старијих лица, што доводи до повећаног притиска на здравствени систем у општини. Важно је напоменути да Темерин има Дом здравља, али за озбиљније медицинске интервенције становници се често упућују у веће болнице у Новом Саду.

8. Образовање

- **Млади и образовање:** Темерин има развијен образовни систем, али младим људима често недостају могућности за напредовање у руралним подручјима, због чега се одлучују на одлазак у градове ради даљег образовања и запослења. Ово је један од главних демографских изазова који се мора решавати кроз побољшање инфраструктуре и образовних програма.

Закључак

Демографска слика општине Темерин показује типичне карактеристике руралних подручја Србије, као што су старење становништва, миграције младих у веће градове и пад наталитета. Ови трендови представљају изазове, али истовремено отварају и могућности за развој туризма, пољопривреде и побољшање услова за живот младих људи који се одлучују да остану у овом региону. Улагања у инфраструктуру, здравство, образовање и локалну економију могли би допринети стабилизацији демографске слике у будућности.

МУЛТИЕТНИЧКА СРЕДИНА

У укупној популацији Општине Темерин, најбројни су Срби – 17.994, затим Мађари – 5.607, и Југословени – 89 и остало 2.090. Важно је напоменути да је територија Општине Темерин вишенационална и на њој живи 16 народности где су најбројнији Срби, затим Мађари, Југословени и остали. Табела 1. приказује националну структуру становништва. Старосна структура становништва (Табела 2.) је релативно неповољна – висок је проценат становништва старог 60 и више година, а у укупној популацији доминира становништво средње животне доби, од 30 до 59 година.

Табела 1: Национална структура становништва Општине Темерин према подацима Пописа из 2022. год.¹

Национална припадност	Број	%
Срби	17.994	69,80
Мађари	5.607	21,75
Југословни	89	0,35
Остали и неопредељени	2.090	8,10
Укупно	25.780	100%

Табела 2: Старосна и полна структура становништва Општине Темерин

Пол	Бачки Јарак	Сириг	Темерин
М 0-4	120	73	448
Ж 0-4	110	55	443
Укупно 0-4	230	128	891
М 5-9	136	73	480
Ж 5-9	107	49	400
Укупно 5-9	243	122	880
М 10-14	119	70	507
Ж 10-14	120	65	480
Укупно 10-14	239	135	987
М 15-19	139	79	525
Ж 15-19	123	66	453
Укупно 15-19	262	145	978
М 20-24	139	76	451
Ж 20-24	143	65	412
Укупно 20-24	282	141	863
М 25-29	134	72	521
Ж 25-29	102	65	466
Укупно 25-29	236	137	987
М 30-34	136	80	537
Ж 30-34	135	100	516
Укупно 30-34	271	180	1053
М 35-39	151	101	636
Ж 35-39	161	100	620
Укупно 35-39	312	201	1256
М 40-44	171	88	721
Ж 40-44	190	84	682
Укупно 40-44	361	172	1403

Пол	Бачки Јарак	Сириг	Темерин
М 45-49	195	107	653
Ж 45-49	200	88	588
Укупно 45-49	395	195	1241
М 50-54	180	84	542
Ж 50-54	180	84	597
Укупно 50-54	360	168	1139
М 55-59	200	79	554
Ж 55-59	166	94	611
Укупно 55-59	366	173	1165
М 60-64	174	110	609
Ж 60-64	186	114	742
Укупно 60-64	360	224	1351
М 65-69	161	112	676
Ж 65-69	180	127	791
Укупно 65-69	341	239	1467
М 70-74	126	77	508
Ж 70-74	240	91	576
Укупно 70-74	366	168	1084
М 75-79	103	36	258
Ж 75-79	130	41	378
Укупно 75-79	233	77	636
М 80-84	60	25	134
Ж 80-84	81	33	247
Укупно 80-84	141	58	381
М 85+	30	17	78
Ж 85+	49	25	158
Укупно 85+	79	42	236

ЗАПОСЛЕНОСТ

Темерин има релативно висок ниво запослености и неубичајено низак ниво грађана који су регистровани као незапослени. Стопа запослености износи 77,80% и изнад је циљане вредности у Стратегији Европа 2020, која износи мин. 75%. Укупан број запослених на територији општине Темерин у 2024.години износи 10.047³ лица, од тога су 70,43% запослени у правним лицима (привредна друштва, установе, задруге и друге организације), а 26,78% су приватни предузетници (лица која самостално обављају делатност) и запослени код њих, а 2,79% су регистровани индивидуални пољопривредници.

ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА ОПШТИНЕ

Општина има својство правног лица и представља је председник општине.

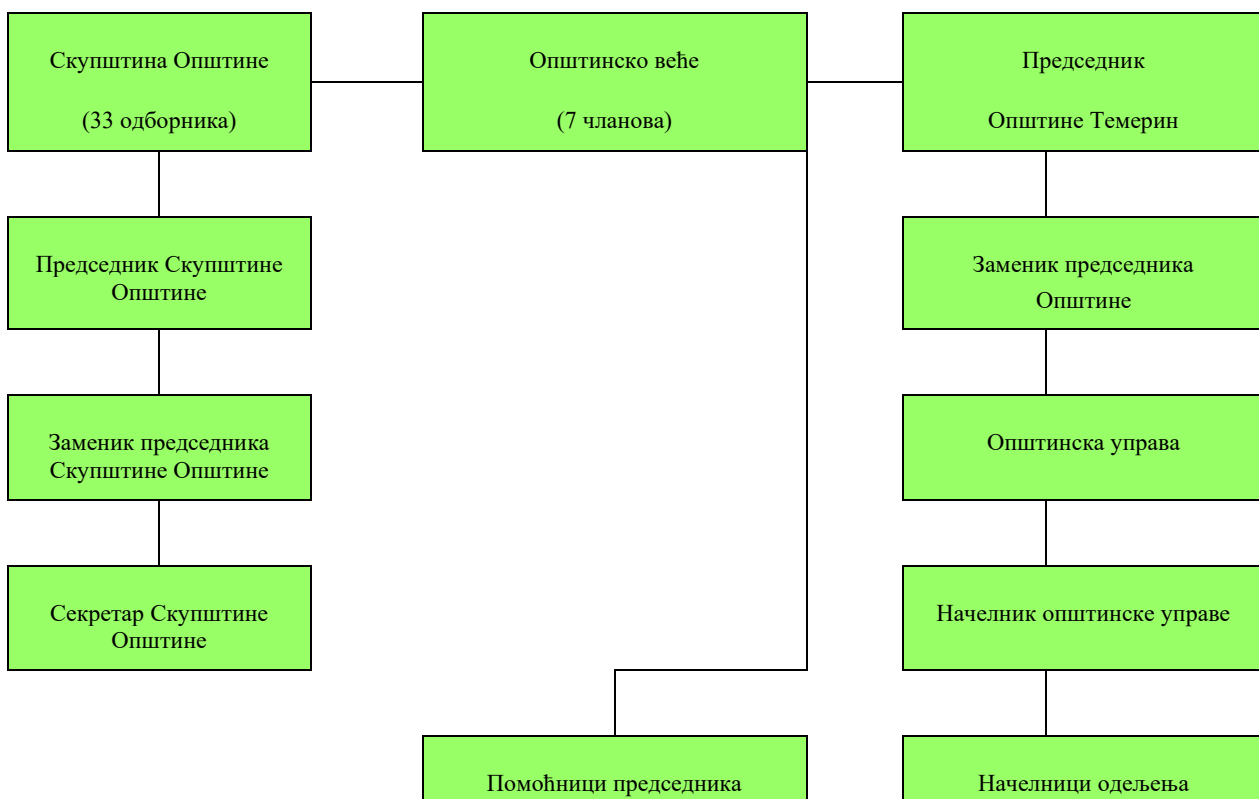
Органи Општине су: Скупштина општине, Председник општине, Општинско веће и Општинска управа. У Општинској управи је запослено 70 радника у сталном радном односу, на неодређено.

Посебним актом се одређују унутрашње организационе јединице Општинске управе у складу са најбољом праксом, а ради ефикасног рада органа.

Послови Општинске управе у оквиру права и дужности Општине врше се у основним организационим јединицама и то: Одељење за општу управу, друштвене делатности и јавне службе; Одељење за урбанизам, стамбено комуналне послове и заштиту животне средине; Одељење за буџет, финансије и трезор; Одељење локалне пореске администрације; Одељење за инвестиције, јавне набавке и нормативно правне послове; Одељење за привреду, пољопривреду и локални економски развој; Одељење за инспекцијске послове; Одељење за стручне послове органа општине и Кабинет председника општине као посебна организациона јединица.

³ Подаци Републичког завода за статистику.

Шема 1: Организациона структура локалне самоуправе општине Темерин

(3)	
Одељење за општу управу, друштвене делатности и јавне службе	
Одељење за урбанизам, стамбено- комуналне послове и заштиту животне средине	
Одељење за буџет, финансије и трезор	
Одељење за локалну пореску администрацију	
Одељење за инвестиције, јавне набавке и нормативно правне послове	
Одељење за привреду, пољопривреду и локални економски развој	
Одељење за инспекцијске послове	
Одељење за стручне послове органа општине	
Кабинет председника општине	

ПРИРОДНИ РЕСУРСИ

Географски положај општине Темерин је изузетно повољан, али недовољно искоришћен. У погледу рељефа, територија општине Темерин је равна површина. Терен је са једва приметним висинским разликама, а надморске висине терена се крећу у опсегу од 81 м до 83 м. Клима општине Темерин има степско-континенталне одлике. Лета су топла, зиме хладне, а прелазна годишња доба су изразита. Неки од главних природних ресурса општине Темерин су:

Плодна земља и пољопривредни ресурси:

- Темерин се налази у Војводини, која је позната по својој изузетној пољопривредној производњи. Плодна земља и повољни климатски услови чине ову општину погодном за узгој различитих усева.
- Основни пољопривредни производи су жито (пшеница, кукуруз), као и воће и поврће. Такође, значајна је производња сточарства, посебно свињарства и живинарства.

Водни ресурси:

- Водни ресурси се јављају у виду површинских и подземних вода. Све површинске воде су измењене хидротехничким радовима и припадају хидросистему Дунав–Тиса–Дунав (ДТД). Подземне воде се јављају као фреатске, артешке и термоминералне воде.

Природна добра:

- Међу природна добра општине Темерин спадају споменик природе, парк природе и станишта. Споменик природе „Стари парк” у Темерину је потребно заштитити као природну реткост са аспекта заступљених животињских врста и аутохтоних биљних врста које су угрожене инвазивним биљним врстама. У том циљу планира се формирање еколошких коридора између парка и атара. Парк природе „Јегричка” је ИВА (Important Bird Areas, IBAs) подручје међународно значајног станишта птица. Екосистеми попут влажних ливада, тршћаци, подручја слатина и Римски шанац су у оквиру рамсарских станишта предвиђени за спровођење заштитних адекватних мера очувања као аутентична станишта. Римски шанац има статус Међународно значајног биљног подручја ИРА (Important Plant Areas, IPAs). Постоје добри услови за коришћење обновљивих извора енергије на територији Општине.

ЖИВОТНА СРЕДИНА И КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА

Животна средина и комунална инфраструктура општине Темерин представљају важан сегмент развоја ове локалне заједнице. Општина Темерин, као део Војводине, има специфичне карактеристике у овим областима, али се такође суочава с изазовима који су типични за већину руралних и приградских подручја. Ево неких кључних аспеката животне средине и комуналне инфраструктуре у општини Темерин:

1. Животна средина

- **Квалитет ваздуха:**

У општини Темерин, као и у већем делу Војводине, ваздух је генерално доброг квалитета, али пољопривредне активности (нарочито прскање усјева хемијским средствима) могу понекад допринети повећању концентрације штетних честица и пестицида у ваздуху. Међутим, пошто

општина није индустријски развијена, проблеми са квалитетом ваздуха нису толико изражени као у већим урбаним подручјима.

- **Водни ресурси и водоснабдевање:**

Водни ресурси се јављају у виду површинских и подземних вода. Све површинске воде су измењене хидротехничким радовима а подземне воде се јављају као фреатске, артешке и термоминералне воде.

- **Управљање отпадом:**

Општина Темерин има организован систем сакупљања и одлагања комуналног отпада. Људи су обавезни да одлажу отпад на предвиђеним местима, сва домаћинства у свим насељима општине обухваћена су организованим сакупљањем отпада, а отпад се одлаже на главну депонију а локална власт се труди да редовно одржава и чисти јавне површине. Примарна сепарација отпада не постоји (изузев ПЕТ амбалаже), као ни рециклажа.

- **Зелене површине и заштита природе:**

У општини Темерин се настоји очувати природни амбијент и локални биодиверзитет. Док не постоје велике природне резервате, нека подручја су под заштитом или су у оквиру аграрних и шумских површина које чине значајан део живота у општини.

Природне зелене површине као што су паркови, садње дрвећа и отворени простори помажу у очувању екосистема и подстичу здравији начин живота.

2. Комунална инфраструктура

Комунална инфраструктура у општини Темерин обухвата широк спектар услуга које су од значаја за свакодневни живот становништва.

- **Водовод и канализација:**

- Водоснабдевање је редовно, а у неким насељима може бити и додатних улагања у инфраструктуру како би се побољшао квалитет воде.
- Највећи део отпадних вода из домаћинстава испушта се у септичке јаме, а преостале отпадне воде у канализациону мрежу.

- **Електрична енергија, дистрибуција гаса и снабдевање топлотном енергијом:**

Најприсутнији вид трансформисане и утрошене енергије на територији општине је електрична енергија. Општина Темерин се може сматрати примарним нето увозником електричне енергије. Дистрибуцију електричне енергије до крајњих потрошача (физичких и правних лица) на територији општине врши огранак „Електро дистрибуције Србије” д.о.о. (дистрибутивно подручје Нови Сад) „Електро дистрибуција Нови Сад”, која послује у саставу ЈП „Електропривреда Србије”.

Иако се може рећи да електрична енергија представља вид енергије која се у већој мери организовано допрема локалним домаћинствима, и дистрибуција гаса има врло важну улогу на територији општине Темерин. Сва насељена места општине у највећој мери су покривена гасоводном мрежом средњег и ниског притиска, док се дистрибуција гаса примарно врши дистрибутивним гасоводом ДГ-02-02 и разводним гасоводом РГ-04-15.

На територији општине, организовано снабдевање топлотном енергијом (даљинско грејање) присутно је само у насељеном месту Темерин. Производња и каснија дистрибуција топлотне

енергије базира се на капацитетима топлане коју сачињавају два објекта у функцији са по три котла (објекти у центру насеља Темерин и у Старом парку).

Територију општине Темерин пресеца етапа магистралног нафтовода Елемир – Нови Сад.

- **Путна инфраструктура:**

- Путна мрежа општине Темерин је добро развијена, са асфалтираним и одржаваним локалним и регионалним путевима који повезују насеља са суседним општинама и већим градовима као што је Нови Сад.
- Саобраћај је углавном добро организован, али постоје изазови у одржавању инфраструктуре због старости неких путева и потребе за рехабилитацијом одређених деоница.

- **Јавни превоз:**

- У општини Темерин функционише јавни превоз који повезује насеља са Новим Садом и другим градовима. Превоз је доступан и редован, али услуге могу бити ограничене у периоду ван радних дана или у мањим насељима.

- **Телекомуникације и интернет:**

Друштвено-привредни амбијент и квалитет живота локалног становништва у значајној мери одређују капацитет и карактеристике расположиве телекомуникационе инфраструктуре.

Вредност показатеља густине ТТ мреже (броја телефонских прикључака на 100 становника) ставља територију општине Темерин у знатно бољи положај у односу на обласни, регионални и национални просек. Инсталацијом и бројем корисника фиксне телефоније на територији општине примарно доминира предузеће „Телеком Србија” а.д., док одређени број корисника користи и услуге других оператера попут „SBB” d.o.o., „ST Cable” d.o.o. и други. Сва насељена места општине покривена су мрежом фиксне телефоније. Највећи део територије општине Темерин покривен је сигналом мобилне телефоније са сва три оператера мобилне телефоније присутна на територији Републике Србије („Телеком Србије” а.д., „Telenor” d.o.o., „A1” d.o.o.). Јачина доступног сигнала је генерално задовољавајућа.

Иако су асортиман и квалитет услуга ЈП „Пошта Србије” на територији општине у великој мери усклађени са захтевима крајњих корисника, наспрам вредности индикатора – број становника по расположивој поштанској испостави, општина је значајно лошија од обласног, регионалног или националног просека. На територији општине, активне су и одређене курирске службе, попут: „Aks express”, „Bex express” и осталих које примарно покривају територију града Новог Сада.

На територији општине Темерин послује неколико провајдера услуга везаних за интернет саобраћај. Примарно су то сви мобилни оператери (услуге мобилне интернет мреже), као и провајдери „Parabola net” (услуге wi-fi и ADSL интернета), „St Cable” d.o.o. (wi-fi интернет) или „Mts” d.o.o. (wi-fi и кабловски интернет), и други. Већина поменутих компанија нуди и услуге кабловског дистрибутивног система – КДС (преноса и дистрибуције радио и ТВ сигнала) на комплетној територији општине. Сви интернет и КДС оператери теже константном ширењу постојеће мреже и унапређењу пружених услуга у складу са захтевима потрошача.

На територији није активна ниједна ТВ или радио-емисиона станица локалног карактера. Општинска управа Темерин поседује имплементиран WEB портал за Е-управу.

- **Заштита од поплава:**

- Вода и поплаве представљају стални изазов у неким деловима Војводине, али Темерин није једно од најугроженијих подручја.

3. Изазови и перспективе

Изазови у животној средини и комуналној инфраструктури општине Темерин укључују потребу за улагањима у модернизацију инфраструктуре, као и већу еколошку свест становништва. С обзиром на све већу урбанизацију, потребно је наставити с улагањем у пољопривредне технолошке иновације, рециклажу отпада, побољшање система јавног превоза и развој зелених и енергетски ефикасних решења. Тиме ће Темерин бити корак ближе одрживом развоју и бољој животној средини за своје становнике.

САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА

Саобраћајна инфраструктура општине Темерин представља важан сегмент који омогућава лаку доступност и повезаност са другим деловима Војводине, али и широм Србије. Пuteви, јавни превоз и друго транспортно повезивање у општини Темерин имају значајну улогу у свакодневном животу и економском развоју региона. Ево кључних аспеката саобраћајне инфраструктуре општине Темерин:

1. Путна мрежа

Саобраћајно-комуникативни значај општине Темерин везује се за територију АП Војводине и њену улогу ширег залеђа регионалног центра Новог Сада, те ослањање на међународне друмске коридоре. Услед недостатка пловних путева и ниског нивоа нефункционалности расположиве железничке инфраструктуре, друмски саобраћај има примарни значај.

Мрежу друмских саобраћајница на територији општине Темерин сачињавају државни путни правци и општински категорисани и некатегорисани путеви.

Мрежа општинских путева међусобно повезује сва насељена места са територије општине, при чему је највећи део категорисаних саобраћајница са савременим коловозним застором. Некатегорисани општински путеви су у већем делу пресвучени асфалтом, а у мањем делу туцаником или су у форми земљаних путева. Густина путне мреже општине је усклађена са обласним и регионалним нивоом, док је значајно нижа од националног просека.

Територијом општине Темерин пролази железнички пружни правац бр. 306 Нови Сад (Римски шанчеви) – Бечеј – Хоргош – државна граница са Мађарском. Лоше стање пружног правца и пратеће инфраструктуре дозвољава врло низак ниво осовинског оптерећења вагона и крајње ограничену брзину кретања возних композиција (на око 20 км/х). На територији општине постоје две успутне железничке станице у Темерину и Бачком Јарку.

Територијом општине пролази мрежа мањих канала у саставу система Дунав – Тиса – Дунав, који немају пловни потенцијал у робном саобраћају. У функцији туристичке понуде је вожња катамараном у оквиру Парка природе „Јегричка”.

На територији општине не постоје основни услови за развој мултимодалног саобраћаја и изградњу робно-транспортног чворишта.

2. Јавни превоз

Јавни превоз је кључан за локалну мобилност и повезивање са већим градовима и насељима.

- **Аутобуски превоз:**

- У општини Темерин функционише аутобуски превоз који повезује насеља са Новим Садом и другим већим градовима у региону. Јавни превоз је организован преко аутобуских компанија које нуде редовне линије.

3. Паркирање и пешачке зоне

- **Паркирање:**

- У већим насељима, попут Темерина, постоји организовано паркирање, али како се број возила повећава, потребно је размотрити унапређење капацитета паркиралишта, посебно у централним деловима насеља.

- **Пешачке и бициклистичке стазе:**

- У неким деловима Темерина и околних насеља, постоје развијене пешачке стазе, али би било корисно додатно улагати у изградњу безбедних бициклистичких и пешачких стаза, на већим путевима који повезују насеља.

Закључак

Саобраћајна инфраструктура општине Темерин има добар основ, али потребно је да се настави с радом на њеном унапређењу. Развој и модернизација путева, улагање у јавни превоз и побољшање безбедности саобраћаја биће кључни за будући развој општине и унапређење живота становника.

ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ

Друштвени развој општине Темерин обухвата различите аспекте који се односе на квалитет живота становника, као и на развој образовања, здравства, културе, спорта и социјалне заштите. Темерин је општина која се налази у Војводини, иако је углавном рурална, има значајан потенцијал за даљи развој и унапређење друштвених услова.

1. Образовање

Општина Темерин према степену развијености сврстана је у другу групу, односно међу локалне самоуправе чији је степен развијености у распону 80–100% републичког просека.

Предшколска установа „Вељко Влаховић” је основана септембра 1966. године. Васпитање и нега деце предшколског узраста одвија се у пет објеката: „Пчелица” у Темерину, „Бамби” у Бачком Јарку, „Сунцокрет” на Телепу, „Ђурђевак” у Старом Ђурђеву и „Маслачак” у Сиригу.

На подручју општине Темерин раде четири основне школе: Основна школа „Петар Кочић” у Темерину; Основна школа „Кокаи Имре” у Темерину (настава се у потпуности одвија на мађарском језику); Основна школа „Данило Зеленовић” у Сиригу; Основна школа „Славко Родић” у Бачком Јарку.

Средња школа „Лукијан Мушицки” у Темерину смештена је у дворцу који је био у власништву породице Фернбах. За споменик културе, ово изузетно здање из 18. века, проглашено је 1949. године. Због вишегодишњег интересовања деце, да поред занатских смерова, школа је тражила и добила дозволу и септембра 2016. године почело је са радом одељење гимназије економски смерови. Захваљујући томе, број ученика последњих година је порастао.

2. Здравство

Здравствена нега и приступ здравственим услугама су од изузетне важности за друштвени развој, и Темерин се труди да обезбеди добар здравствени систем својим становницима.

- **Дом здравља:**

ДЗ Темерин обезбеђује примарну здравствену заштиту за подручје општине Темерин и чине га Дом здравља, који се налази у Темерину, са здравственим станицама, које су лоциране у насељима Бачки Јарак и Сириг, и амбулантама Старо Ђурђево и Телеп. Зграда ДЗ је у добром стању, док је неким амбулантама потребна реконструкција.

- **Доступност здравствене заштите:**

- Становници Темерина имају приступ и другим здравственим установама у Новом Саду, као што су опште и специјализоване болнице. Међутим, важно је да локални Дом здравља има потребну инфраструктуру и кадрове који могу да пруже квалитетну хитну медицинску помоћ и примарну здравствену заштиту.

- **Здравствена едукација и превенција:**

- У општини Темерин, као и широм Војводине, постоје иницијативе за побољшање здравствене едукације и превенције болести. Поред редовних прегледа, велики акценат се ставља на превенцију болести, као што су хипертензија, дијабетес и кардиоваскуларне болести.

3. Култура и традиција

Културни живот у Темерину је богат, а актери у култури настоје да очувају, промовишу и унапреде традиционалне вредности, идентитет заједнице и савремено стваралаштво.

У општини Темерин постоје две установе културе чији је оснивач Скупштина општине: Јавна библиотека “Сирмаи Карољ” (1975.) и Културни центар “Лукијан Мушицки” (2006.), четири основне школе (“Петар Кочић” и “Кокаи Имре” у Темерину, “Славко Родић” у Бачком Јарку, “Данило Зеленовић” у Сиригу) и једна средња школа (“Лукијан Мушицки”), бројна културно уметничка друштва, као и друга удружења грађана која се баве културом и доприносе културном животу општине. На територији општине налази се културна добра као споменици културе и археолошка налазишта. Организују се и бројне манифестације у области културе.

Културни центар општине Темерин располаже простором површине 600 м², који чине позоришна и биоскопска сала са 320 места, галерија и канцеларијски простор. Поред организовања књижевних вечери, Културни центар организује самосталне и групне изложбе. Културни садржаји намењени деци реализују се на оба језика. Организују се дечије представе, ликовне радионице, Дечја недеља, дечји фестивал „Колибри стар”. У новембру 2016. године потписан је уговор о пословно-техничкој сарадњи са Музејом Војводине ради реализације културних садржаја у депандансу Етно-парка „Брвнара” у Бачком Јарку. Од априла 2018. године Културни центар општине Темерин променио је име у Културни центар „Лукијан Мушицки” Темерин.

Јавна библиотека „Сирмаи Карољ” делатност обавља у централном објекту у Темерину и у огранцима „Петар Кочић” у Бачком Јарку и „Бранко Радичевић” у Сиригу. Располаже књижним фондом од око 64.000 књига, на српском и мађарском језику, из свих области.

4. Спорт и рекреација:

Општина Темерин има испуњене неопходне услове за несметано одвијање свих спортова присутних у општини. У клубовима тренира преко 1.300 пионира, јуниора и сениора који учествују на такмичењима свих нивоа. Спортска хала у Темерину са пратећим објектима изграђена је 1982. године. У Бачком Јарку изграђена је спортска хала површине 1.500 м² , са 750 места за седење. На територији општине постоји неколико фудбалских терена који су у веома

добром стању, а постојање базенског комплекса (олимпијски базен и 2 базена са термалном водом) и 3 терена за спортове на песку омогућавају услове за припреме екипа у летњем периоду. Постоји и неколико трим стаза, од којих је најпосећенија стаза у Старом парку, мини пич терени са вештачком травом на неколико локација у општини, као и тениски терени.

5. Безбедност и социјална заштита

На територији општине Темерин оформљен је Савет за безбедност. У састав Савета улазе пет представника из редова локалне самоуправе, три представника државних органа (представник полиције, правосуђа и органа за прекршаје) и два представника медија. Координатор Савета шестомесечно подноси Скупштини текуће извештаје о раду Савета са предлогом мера, а након 5 година коначан извештај, чиме Савет престаје са радом. Савет разматра и проучава конкретна питања везана за превенцију безбедности на територији општине Темерин, у складу са законом и Статутом општине, врши анализу стања безбедности и након тога доноси Стратегију превенције безбедности општине Темерин за период од пет година, коју верификује Скупштина општине, најкасније у року од 6 месеци од усвајања ове Одлуке. На територији општине Темерин постоји 6 зона школа дефинисаних саобраћајном сигнализацијом. Од тога, једна зона школе у Бачком Јарку, једна зона школе у Сиригу и четири зоне школа у насељу Темерин. Такође, постављени су и брзински дисплеји који опомињу возаче да своју брзину прилагоде ограничењу брзине кретања у зони школе.

Социјална заштита игра значајну улогу у подршци најугроженијим групама у друштву анализирана је са два аспекта. Први обухвата услуге социјалне заштите и новчана давања на националном нивоу, док други аспект приказује поменуте услуге са локалног нивоа.

• Подршка социјално угроженим групама:

- Општина Темерин пружа разне социјалне услуге за старе, инвалидне и друге осетљиве групе становништва. Ове услуге обухватају помоћ у дому, деčју заштиту и пружање материјалне помоћи.
- Поред тога, постоје и програми помоћи породицама са децом, као и информације у вези са реализацијом програма за samozapoшљавање.

• Социјална помоћ и помоћ у случају ванредних ситуација:

У случају природних катастрофа или других ванредних ситуација, општина има развијен систем помоћи, који укључује и тимове за брзу интервенцију и подршку становништву.

• Запошљавање:

Запошљавање у Темерину, развојем малих и средњих предузећа, створиле су се нове прилике за рад на другим подручјима, као што су услужне делатности и мала производња.

6. Млади

Општина Темерин на младо становништво гледа као на најважнији ресурс општине и тежи да им пружи сву потребну институционалну, финансијску и програмску подршку.

Локални акциони план за младе наводи највећи проблем са којим се сусрећу, а то је запошљавање након завршеног школовања. Међутим, они код младих виде спремност ка предузетништву и покретању сопственог посла, али им недостаје практично искуство.

7. Развијеност невладиног сектора

На територији општине Темерин функционишу бројне организације цивилног друштва и невладиног сектора. Доминантни извор финансирања ових организација је буџет општине. Невладине организације (НВО) баве се промоцијом културног и уметничког стваралаштва, верског садржаја, неговањем традиције и обичаја, афирмацијом спорта, промоцијом туристичке понуде, социјалним давањима, заштитом природе, подршком економском развоју и сл.

ТУРИЗАМ И УГОСТИТЕЉСТВО

У привредном животу општине Темерин туризам као привредна грана до сада није заузимао значајно место и поред присутних природних и културно–историјских ресурса, који могу да постану значајне туристичке атрактивности, не само ове општине већ и шире гледано, Јужнобачког управног округа и АП Војводине. Као најзначајније природне атрактивности у општини Темерин се издвајају: Парк природе „Јегричка” на истоименој речици; Рибњак „Језеро” у Бачком јарку; Рибњак „Бушидо” у Темерину; 15.000ha ловишта на територији општине; термоминералне воде.

На територији општине постоји одговарајући број смештајних капацитета који би могли да одговоре потребама туристичке тражње.

Имајући у виду велики број природних и друштвених (културноисторијских/антропогених) ресурса којима општина Темерин располаже, као перспективни видови туризма се могу издвојити:

Ловни туризам – у општини Темерин постоје следећа ловачка удружења: ЛУ „Фазан” у Темерину; ЛУ „Сириг” у Сиригу; ЛУ „Бачки Јарак” у Бачком Јарку. У ловиштима се врши лов ситне дивљачи (срна, фазан, препелица, лисица и последњих година присутан је и шакал као штеточина, која иначе наноси велике проблеме ловиштима);

Риболовни туризам – у општини Темерин постоје повољни услови за развој риболовног туризма. Као главни риболовни терени могу се навести: река Јегричка; риболовни терени у Парку природе „Јегричка”; Рибњак „Језеро” у Бачком Јарку; Рибњак „Бушидо” у Темерину;

Бањски туризам – поред чињенице да на територији општине постоје термални извори, исти се не користе за развој овог вида туризма. На основу испитивања, утврђено је да вода припада хидрокарбонатним водама, подгрупа натријум-хидро-карбонатне воде. С обзиром на минеролошке карактеристике и балнеолошке особености, изузетно успешно лечи дегенеративна обољења и ванзглобни реуматизам, дерматолошке и гинеколошке болести, а има и бактерицидна својства;

Манифестациони туризам – туризам догађаја – општина Темерин има веома богат програм манифестација: „Јануарски међународни сајам вина”, „Еко-радна акција” – ЈЕГРИЧКА, „Ускршњи обичаји – Поливачи”, „Пешачимо у природи” – Јегричка, „Вуково лето” годишњи концерт, „Деца чувари традиције – Ђерам”, „Ђурђевдански дани”, Сајам ракије регије Бачке и Темерински сајам ракије, „Колибри СТАР”, „Просто к'о пасуљ”, Камп „48 сати Јегричке”, „Петру за Петровдан”, „Илинданске Свечаности – Illésnap, Ликовна колонија „Јегричка”, Међународна ликовна колонија „Такт”, „Сиришко прело”, Јужнобачки фестивал лудаја, „Сачувајмо од заборавља и Мали пијац”, Јесењи вашар „Тини” Темерин, Изложба „ТАКТ”, Годишњи концерт КУД „Бранко Радичевић”, „Ноћ куповине”, Новогодишњи мини вашар итд.);

Излетнички туризам – као главно излетиште на територији општине Темерин се издваја Парк природе „Јегричка”, а ту су и већ споменути рибњаци „Бушидо” и „Језеро”; Фото сафари (катамаран „Чигра” плови од јула 2017. године кроз простор који има највећи степен заштите. Вожња у трајању од око сат времена стартује код Информативног центра Парка природе „Јегричка” у Темерину и води све до осматрачнице близу Жабља, где се заинтересованим туристима нуди и birdwatching);

Спортско-рекреативни-wellness и спа туризам – општина поседује одговарајућу спортскорекреативну инфраструктуру која може да употпуни боравак туриста и обогати

ванпансионску туристичку понуду, а неки од објеката су: базенски комплекс, травната површина за одмор и рекреацију, терени за одбојку на песку, игралиште за забаву;

Транзитни туризам – имајући у виду да поред општине пролази ауто-пут Е-75 (европски коридор 10), постоји могућност да се изградњом одговарајућих смештајних капацитета и одговарајућом промотивном политиком људи у пролазу коридором заинтересују за краће боравке у општини;

Рурални туризам – на територији општине постоји неколико појавних облика овог вида туризма: салаши (Буцин, Био салаш ИДЕИ, Антеро салаш, Жути салаш, Алба Ергела);

Винарије и вински туризам – „Виндуло”, Винарија „Аџић”, Винарија „Кабач”, Породично газдинство „Јурић”; брвнаре и завичајне куће (брвнара у Бачком Јараку и завичајна кућа „Tájház” у Темерину којом управља темеринска ликовно стваралачка колонија);

Пчеларство са пчеларским газдинствима и удружењима (пчеларско газдинство „Говедарица”, пчеларско газдинство „Бабић Борислав” у Сиригу, Удружење пчелара „Еко пчелар” у Бачком Јарку, Пчеларско удружење „Сигети Шандор”).

Поглавље 2.

ПОДАЦИ О МИГРАНТИМА НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ

Према подацима Повереништва за избегла и интерно-расељена лица који су приказани у табели 6., на територији Општине Темерин, било је укупно регистровано 11.750 избеглих лица од тога са потврђеним избегличким статусом 8.048 и 85 интерно расељених лица са простора АП Косова и Метохије. Највећи избеглички талас из бивших република СФРЈ, а нарочито из БиХ и Хрватске, забележен је у периоду август-октобар 1995. год. када је на територији Општине Темерин било смештено 6.150 лица, а највише интерно расељених лица регистровано је у периоду јун-август 1999 године, када се налазило 82 лица. Кроз Општину Темерин је прошло укупно 11.750 избеглица и прогнаника и 86 ИРЛ-а. Наведени број лица је у односу на број становника Општине довео Општину Темерин у ред општина са највећим бројем избеглица у Републици Србији, ако узмемо податак да је у децембру 1995.године број избеглица био 6.150, тј. 24,78% у односу на локално становништво. Чињеница је да се један број лица није ни пријавио, а пре свега млађе мушке особе, како би избегле мобилизацију, што би тај број од 6.150 значајно увећало.

У периоду 1995-2004. на територији Општине Темерин било је 7 колективних центара и то 5 званичних и 2 незванична. У тим колективним центрима било је смештено 612 лица из Хрватске и Босне и Херцеговине. Сада на територији Општине нема регистрованих колективних центара.

У време затварања колективних центара у Општини Темерин (период 2000.-2004.), локална заједница је у сарадњи са НРЦ, СДЦ, ИНЕРСОС-ом, УНХЦР-ом, ХБЕУ (Хуманитарни биро ЕУ) и КИРС-ом., издвојила значајна материјална средства у износу од 380.000 еура. Укупна вредност тог пројекта је била око 1.450.000 еура.

За сагледавање стања у Општини Темерин, неопходно је погледати генезу прилива избеглица, од 1991. до данас и то лица којима је прво место привременог боравка била Општина Темерин. Табела 6. приказује сликовито кроз број издатих легитимација, избеглицама, прогнаницима и легитимација за ИЛР у Општини Темерин, а како се кроз претходне године тај број кретао приказује Табела 7. Свакако овде наглашавамо да је један број избеглица, прогнаника и ИРЛ дошао из других средина у Општину Темерин, са регулисаним статусом, а тај број је веома висок и он износи 1.664 лица, од тога 1.161 избеглих лице, 488 прогнаниих лица и 15 ИРЛ.

Напомињемо да је Црвени крст Темерин, регистровао 8.892 лица у приватном смештају и 635 лица у колективним центрима Општине. То су лица којима је прво место избеглиштва била општина Темерин. Кроз Општину Темерин је прошло 3.572 лица која нису имала регулисан статус из разноразних разлога, али је велики број тих лица је регистровао Црвени крст Темерин.

Општина Темерин је међу водећим општинама по проценту примљених избеглица у АП Војводини у односу на домицилно становништво Табела 3.

Табела 3: Број издатих легитимација у Општини Темерин

Година издавања	Издато ибегличких легитимација	Издато прогнаничких легитимација	Издато легитимација ИРЛ	УКУПНО:
1992	1177			1177
1993	240			240
1994	243			243
1995	310			310
1996	1722	1221		2943
1997	468	14		482
1998	531			531

1999	122			122
2000	82		67	149
2001	50	3		53
2002	16			16
2003	105			105
2004	10			10
2005	3			3
2012	1		1	1
Укупно:	5080	1238	68	6386

Табела 4: Број и структура избеглих у Општини Темерин

р.б	година	број	деца до 18	лица преко 18	жене
1.	1999.	4.930	949	3.981	2.541
2.	2000.	4.756	874	3.882	2.465
3.	2001.	4.559	805	3.754	2.362
4.	2002.	3.282	556	2.726	1.701
5.	2003.	2.639	457	2.182	1.391
6.	2004.	2.067	370	1.697	1.075
7.	2005.	934	171	763	480
8.	2006.	769	143	626	392
9.	2007.	554	101	453	289
10.	2008.	480	89	391	249
11.	2009.	401	37	364	186
12.	2010.	341	31	310	158
13.	2011.	260	24	236	120
14.	2012.	230	21	209	107

Табела 5. Избеглиштво и демографски раст у АП Војводини

АП Војводина / Општина	Број избеглица	Учешће у укупном (у %)	Број становника				Просечна год. стопа раста (у %о)	
			1991.	2002.	2002. без избег.	2011.	1991-2002.	1991-2002. без избег.
Војводина	186463	9,18	1970195	2031992	1845529	1916889	2,81	-5,92
Шид	9133	23,43	35578	38973	29840	34035	8,32	-15,86
Инђија	10444	21,05	42849	49609	39165	47204	13,41	-8,14
Срем.Карловци	1675	18,95	7403	8839	7164	8722	16,25	-2,98
Стара Пазова	12582	18,62	55871	67576	54994	65508	17,44	-1,44
Рума	9859	16,43	53856	60006	50147	54141	9,88	-6,47
Ириг	1870	15,17	11553	12329	10459	10717	5,93	-9,00
Темерин	3826	13,53	24386	28275	24449	28227	13,54	0,23
Апатин	4363	13,30	31850	32813	28450	28645	2,71	-10,21
Нови Сад	37599	12,56	261121	299294	261695	335701	12,48	0,20
Сомбор	11912	12,25	94081	97263	85351	85569	3,03	-8,81
Тител	1806	10,59	15896	17050	15244	15554	6,39	-3,80
Србобран	1808	10,13	17172	17855	16047	16252	3,55	-6,14
Бачка Паланка	5997	9,84	58037	60966	54969	55361	4,49	-4,93
Бач	1561	9,60	16559	16268	14707	14150	-1,61	-10,72

Пећинци	2034	9,46	19865	21506	19472	19675	7,24	-1,81
Беоцин	1425	8,86	14693	16086	14661	15630	8,27	-0,20
Оџаци	3137	8,82	36189	35582	32445	30196	-1,54	-9,88
Срем.Митровица	7348	8,55	83644	85902	78554	79773	2,42	-5,69
Жабалъ	2348	8,53	25404	27513	25165	25777	7,28	-0,86
Житиште	1645	8,06	21964	20399	18754	16786	-6,70	-14,26
Нови Кнежевац	960	7,40	13591	12975	12015	11232	-4,21	-11,14
Бачка Топола	2775	7,26	39961	38245	35470	33268	-3,98	-10,78
Кула	3158	6,53	48559	48353	45195	43162	-0,39	-6,51
Сечањ	1069	6,53	17866	16377	15308	13282	-7,88	-13,95
Панчево	8294	6,52	122534	127162	118868	122252	3,38	-2,76
Суботица	9534	6,42	148395	148401	138867	140358	0,00	-6,01
Планиште	838	6,26	13813	13377	12539	11334	-2,91	-8,76
Бечеј	2489	6,07	42111	40987	38498	37209	-2,46	-8,12
Вршац	3125	5,75	54552	54369	51244	51217	-0,31	-5,67
Зрењанин	7252	5,49	134252	132051	124799	122714	-1,50	-6,62
Мали Иђош	713	5,28	14137	13494	12781	11926	-4,22	-9,13
Врбас	2380	5,19	45803	45852	43472	41950	0,10	-4,74
Нова Црња	642	5,05	14252	12705	12063	10222	-10,39	-15,05
Чока	685	4,95	15118	13832	13147	11388	-8,05	-12,62
Ковин	1756	4,77	36924	36802	35046	33725	-0,30	-4,73
Алибунар	1020	4,44	24930	22954	21934	19780	-7,48	-11,57
Нови Бечеј	1189	4,42	28420	26924	25735	23847	-4,90	-8,98
Бачки Петровац	639	4,35	15293	14681	14042	13302	-3,71	-7,73
Киkinда	2910	4,34	69112	67002	64092	59329	-2,81	-6,83
Опово	381	3,46	11290	11016	10635	10475	-2,23	-5,42
Бела Црква	621	3,05	21845	20367	19746	17285	-6,35	-9,14
Ковачица	815	2,92	29745	27890	27075	25259	-5,84	-8,81
Ада	309	1,63	21120	18994	18685	16785	-9,60	-11,07
Кањижа	288	1,05	30134	27510	27222	24995	-8,25	-9,20
Сента	249	0,97	28467	25568	25319	22961	-9,72	-10,60

Око 90% особа које су добиле држављанство Србије, а имале су привремено боравиште на територији Општине су и остале на територији општине Темерин. Према до сада уоченим трендовима одласка из општине Темерин, било их је мало, углавном се одлази у Нови Сад и то због запошљавања или куповине непокретности.

Према званичним подацима Комесаријата за избеглице из јуна 2024. године у општини Темерин било је евидентирано 261 лице са избегличким статусом, док је евидентираних интерно расељених лица било укупно 64¹.

УПРАВЉАЊЕ МИГРАЦИЈАМА

Миграције становништва представљају комплексну друштвену појаву, која уз природни прираштај непосредно утиче на размештај становништва и популациону динамику неког простора. На миграције становништва утичу географски, демографски, економски, еколошки, политички, културни, религијски и други фактори. Ипак, веома значајан обим миграција у савременом свету подстакнут је пре свега економским мотивима, попут потраге за послом или у циљу побољшања животног стандарда и услова живота.

Због своје географске распрострањености и бројности, **економске миграције** представљају један од најбитнијих видова мобилности становништва. Обзиром да се миграције, подстакнуте пре свега економским разлозима, одвијају и унутар држава, важно је напоменути да је чак 700 милиона људи у свету учествовало у унутрашњим пресељавањима, што значи да је укупно сваки седми становник света бар једном у току свог живота променио место сталног пребивалишта. Континуираним повећањем мобилности становништва, побољшањем инфраструктуре, као и повећање обима припадника дијаспоре и порастом прилива новчаних дознака, интензивирано је интересовање држава и појединаца за све опсежнијим истраживањима актуелних питања везаних за миграције, њихову улогу и допринос развоју.

Позитивни ставови усмерени су на развојни потенцијал међународних миграција и замену појма „одлив мозгова”, који се односи на исељавање високообразованих, појмом „прилив мозгова”, кроз циркулацију и повратак миграната. Поред новчаних дознака, социјалне дознаке, односно преношење знања и вештина у земље порекла, такође се сматрају изузетно значајним за развој. Миграције становништва могу бити извор напретка, иновација и одрживог развоја, те се позитивни учинци могу оптимизовати бољим *управљањем миграцијама*. Такође, у земљама порекла, емиграција може да подстиче развој кроз рационалније коришћење девизних дознака и инвестиција дијаспоре, преко смањења притисака на тржиште рада, као и доприносом дијаспоре кроз трансфер знања и вештина. Повратници могу да допринесу земљама порекла кроз иновације и инвестиционе капацитете стечене у иностранству.

Институције које се баве управљањем миграцијама, како у организационом тако и у финансијском погледу, треба да се озбиљно позабаве изналажењем ефикасних мера и захтева, као и координисан приступ и континуирану сарадњу свих релевантних органа на државном и локалном нивоу. Питање економских миграција је питање општег интереса за Републику Србију и оно представља како економски, тако и социјални изазов.

Предуслов за успешно управљање економским миграцијама јесте формулисање јасне стратегије, стварање правног и институционалног оквира за имплементацију, доследно и свеобухватно спровођење мера и активности и обезбеђивање ефикасне координације између свих укључених актера. У том циљу усвојена је ***Стратегија о управљању миграцијама (2009.)*** као и ***Стратегија о економским миграцијама Републике Србије за период 2021–2027. године***, као важни стратешки документи јавне политике Републике Србије на којима треба да се базира и Локални акциони план за управљање миграцијама.

Однос миграција и развоја је комплексан, те се са једне стране миграције могу сагледати као ограничавајући фактор развоја, а са друге стране у функцији развоја. ***Агенда 2030*** препознаје миграције као снажни покретач одрживог развоја, и за мигранте и за њихове заједнице. Како би миграције заиста биле у функцији развоја, потребна је пре свега одлучност државе у креирању јасне миграционе политике, јер миграције саме по себи не доприносе развоју. Емиграција не мора да буде губитак за државу порекла, јер та држава може на најбољи начин да користи дознаке и повратак миграната са новим вештинама као покретаче развоја. У ери глобализације, која се карактерише слободним трговинским споразумима и споразумима о инвестирању, морају се узети

у обзир обим, трендови и токови миграција, нарочито у оним просторима где долази до промена на тржиштима рада и измештања послова.

Република Србија је традиционално земља емиграције, али и имиграције и транзитних миграција. Исељавање је у историјском контексту било условљено економским и политичким факторима.

Унутрашње миграције не мењају укупан број становника на националном нивоу, већ размештај популационих потенцијала унутар одређене територије. Најчешће су типа село–град и по свом карактеру су спонтане и добровољне. Резултати миграционе статистике за 2021. годину (Републички завод за статистику) указују да је током 2021. године 135 194 лица променило је пребивалиште, односно трајно се преселило из једног у друго место (насеље) Републике Србије. Просечна старост лица која су променила пребивалиште је 34,7 година. Посматрано по регионима Републике Србије, Београдски регион и Регион Војводине су у 2021. години имали позитиван миграциони салдо.

Имиграција или досељавање је дефинисана чланом 2. Закона о управљању миграцијама („Службени гласник РС”, број 107/12) као пресељавање у Републику Србију из неке друге државе, које траје или се очекује да ће трајати дуже од 12 месеци. Између два последња пописа становништва у Републику Србију се из иностранства доселило 67.600 лица. Основна карактеристика овог контингента становништва јесте да међу досељеницима преовлађују Срби из окружења и они који су се вратили из иностранства углавном као пензионери. Међу досељенима је било повратника по Споразуму о реадмисији, али и оних који су се након боравка у иностранству добровољно вратили у земљу. Страни држављани су чинили мањи део популације досељеника, односно тек сваки четврти имигрант није био пореклом из Републике Србије (13.800 лица).

Емиграција (исељавање становништва) од 60-их година прошлог века, утицало је на смањење броја сталних становника како директно, тако и индиректно. Република Србија је директно губила становништво исељавањем, а индиректно и њихову децу, која су одлазила са њима, или се рађала у иностранству. Исто се може рећи и за унутрашње миграције, односно трансфер становништва из сеоских у градска насеља услед интензивних процеса урбанизације, индустријализације и деаграризације, који су довели до девастације руралних простора и њиховог пражњења. На почетку XXI века Република Србија се налази у одмаклој фази демографске транзиције, коју одликује дубока биолошка депопулација, развијени сви облици модерних унутрашњи и међународних миграција, демографско старење, транзиција брачности, транзиција породице и домаћинства.

Према подацима Републичког завода за статистику, у последњих 20 година број становника бележи константно опадање и то са 7.498.001 становника према Попису 2002. године, на 6.690.887 становника, према Попису 2022.године. То је резултат као растуће стопе негативног природног прираштаја, тако и интензивне емиграције становништва.

Емиграциони процеси су у другој половини XX века условили депопулацију руралних области, услед унутрашње миграције село–град, која је била доминантно економског карактера. На овај начин је смањена основна база за рађање, која је у Републици Србији била управо у насељима овог типа. Истовремено, одвијала се и интензивна миграција радне снаге у иностранство, која је настављена до данас. Према подацима статистичке агенције Европске уније, Еуростата, крајем 2018. године укупан број лица из Републике Србије са дозволом боравка на територији Европске уније је износио 491.199 лица. Процењује се да изван Републике Србије живи око 4,5-5 милиона припадника дијаспоре, који су у 2019. години послали више од 4 милијарде USD, што је 7,8% националног БДП-а. Економска миграција се у прошлости разликовала од данашње, јер су се исељавали неквалификовани радници који нису могли да нађу запослење на домаћем тржишту рада. Држава је имала корист од тих емиграната, јер су они слали новчане дознаке члановима

својих породица у земљи, а они сами су били чврсто повезани са матицом. Из Републике Србије се данас у највећој мери иселава, квалификовано, најчешће високообразовано становништво, те емиграција има негативне последице на понуду радне снаге и свеукупни економски развој. Као последица емиграције младих, просечна старост у Републици Србији износи 43 године, што државу сврстава међу оне са најстаријим становништвом у свету.

Као последица политичких и социо-економских догађаја у Републици Србији и окружењу у последњих тридесет година, основне карактеристике миграционих трендова на овом простору су:

- иселавање младог и образованог становништва у иностранство,
- пораст међурегионалних миграција,
- све већа концентрација радно и репродуктивно способног и образованог становништва у региону Београда,
- појава и збрињавање избеглих, расељених и прогнаних лица, повратника по основу Споразума о реадмисији и повећаног броја ирегуларних миграната који су у транзиту и тражилаца азила.

Емиграције из економских разлога обухватају економски активно становништво које емигрира због запослења, вишег дохотка или бољих услова рада. Слобода кретања и мобилност радне снаге, као основно начело функционисања унутрашњег тржишта Европске уније, представљају део преговарачког процеса за приступање Републике Србије Европској унији. Деташман, односно међународни споразум о упућивању радника из Републике Србије, потписан је са Немачком и он регулише врсте послова и годишње квоте радника (око 2.000 лица). За одређивање висина квота је задужена Привредна комора. Поред тога, закључени су и билатерални споразуми о привременом раду и споразуми о социјалној заштити, којима је регулисано социјално осигурање. Послове посредовања у Републици Србији, поред приватних агенција за запошљавање, којих има 127, обавља и Национална служба за запошљавање (НСЗ). На основу извештаја агенција за запошљавање, у иностранству се у току 2018. године запослило 6.580 држављана Републике Србије код иностраних послодаваца.

ДИЈАСПОРА

Основне карактеристике дијаспоре у Србији - дијаспору чине сви припадници српског народа и лица српског порекла, независно од места рођења и дужине боравка у иностранству. Српска дијаспора није хомогена група и обухвата неколико генерација миграната:

- радни мигранти од 1960-их надаље,
- избеглице из 1990-их и
- талас високообразованих млађих емиграната који су недавно напустили земљу у потрази за бољим економским приликама у иностранству.

Према уделу припадника дијаспоре у односу на укупан број становника у држави, Република Србија спада у ред земаља са изузетно бројном дијаспором, јер се процењује да ван државе живи већи број држављана Републике Србије, а значајан број има двојно држављанство, односно поседује држављанство и земље порекла и дестинације. Највећи број лица живи у региону, односно бившим југословенским републикама и суседним државама. Изван региона највећи број живи у Западној Европи, Северној Америци, Аустралији и Новом Зеланду. Емиграција из Републике Србије и региона одвија се дуже од једног века. До средине XX века иселавање је било усмерено углавном преко океана, у САД и Јужну Америку (Аргентину, Чиле, Венецуелу, Бразил). У последњих 50 година миграциони токови су преусмерени ка европским државама: Немачкој, Француској, Швајцарској, Аустрији, Великој Британији, Скандинавији, Белгији, Данској итд. У овим миграцијама су углавном учествовали неквалификовани и ниско квалификовани радници и чланови њихових породица. Последњу деценију прошлог и почетак новог века обележило је значајно повећање емиграције високообразованих стручњака.

Дијаспора као ресурс локалног развоја – Дијаспора може имати кључну улогу у садашњем и будућем развоју државе. Мигранти одласком у развијене земље усвајају нова знања, вештине и контакте. Постају део глобалног тржишта рада, глобалне мреже знања, истраживања и иновација и бивају упознати са глобалним трендовима у областима свог рада. Отварају им се боље пословне могућности и остварују бољи стандард него што би то могли у Србији. Истовремено остају повезани са Србијом кроз друштвене мреже, приватне и професионалне, и постоји могућност да кроз њих пренесу своје људске и друге ресурсе и на тај начин убрзају развој Србије и њено придруживање глобалним токовима. Спона је најјача на локалу, односно да је друштвена мрежа најгушћа и жеља за улагањем властитих ресурса најснажнија када се ради о блиској средини и конкретним људима којима је подршка неопходна. За овако нешто треба да постоји системска подршка државе, и на националном и на локалном нивоу.

Подстицање предузетништва дијаспоре кроз:

- економски фактор (јака економија на локалном нивоу),
- политички фактор (подстицање политике за дијаспору),
- добру локалну управу (низак степен корупције и добро функционисање јавних институција у локалној заједници),
- приступ локалним финансијама (за све предузетничке активности, било да су оне мале или велике),
- позитивно гледање на предузетништво (промовисање успешног предузетништва дијаспоре)

Како локална заједница да развија сарадњу са дијаспором:

- Идентификовати кључне развојне приоритете и конкретне пројекте како би се направио заједнички програм са дијаспором
- Дефинисати и идентификовати дијаспору
- Идентификовати партнере у дијаспори и препознати њихове интересе
- Идентификовати како и где дијаспора може да да специфичан допринос развоју локалне заједнице
- Развити подстицаје који ће привући дијаспору да учествује у развојним програмима
- Идентификовати главне препреке сарадњи са дијаспором
- Изабрати адекватне друштвене мере и политике
- Изградити капацитете државе да ради са дијаспором
- Осигурати кохерентност политика дијаспоре и локалне заједнице

Интерес миграната за њихов крај порекла претежно се сужава на уже, локалне завичаје и породичне прилике. Термин “одлив мозгова” подразумева велике, врло често масовне миграције одређених категорија становништва, нпр. стручњака, научника или високообразованих грађана. Често, термин се повезује са одласком младих из свог места пребивалишта или земље, обзиром да су млади носиоци будућег развоја и да међу њима, свакако, има и високообразованих. Насупрот овом термину је термин “прилив мозгова“, што подразумева повратак високообразованих, стручњака и научника, али и осталих становника различитих по економском и образовном статусу. Термин “циркулација знања” се често ставља у контекст миграција и мобилности грађана. Сам термин подразумева могућност размене стручних знања и вештина између грађана, врло често са намером да се побољшају компетенције грађана и њихова запошљивост, а може се вршити путем студентских и пословних размена и боравака, дужег или краћег временског периода, студијских и научних посета, различитих облика саветовања и менторства - било виртуелних (он лине менторства) или стварних (ментор и студент су у истом граду и састају се у одређеним временским периодима).

Физички повратак је теже остварив јер подразумева претходно одлучивање о различитим егзистенцијалним питањима (проналажење будућег посла, регулисање пословних обавеза, стамбеног питања, школовања деце, итд) а перцепција дијаспоре искључиво као ресурса

економских инвестиција занемарује остале потенцијале дијаспоре, нпр. пренос знања, менторска подршка младима, итд. Такође, одлука о економском инвестирању се спорије доноси. Стога је концепт “циркулације знања”, било кроз студијске и пословне посете или кроз различите облике менторства, добар начин за побољшање компетенција младих и осталог становништва, не само зато што је економски јефтинији и лакше осварив, него зато што се на тај начин укључују и представници стручне и пословне дијаспоре који немају довољно ресурса за инвестиције, а поседују огромно искуство и знање које се може применити у локалном економском развоју.

Потенцијална улога дијаспоре у подстицању омладинског предузетништва могла би да буде у креирању и споровођењу обука и тренинга из области предузетништва и вођења сопственог бизниса. Локалне власти би требале да препознају и мапирају постојеће иницијативе дијаспоре – програме, мреже, удружења, стручне и пословне клубове у заједници и земљама дестинације; и пронађу начине да се подрже и повежу са развојним потребама региона. Због тога је потребно успоставити чвршћу сарадњу локалних органа надлежних за привреду и економију (нпр. Канцеларија за локални економски развој) и организација за подршку привреди (нпр. Регионалних привредних комора), као и органа локалне власти надлежних за образовање како би се мапирани чланови локалне дијаспоре и на основу њихових ресурса развиле политике подстицајне за укључивање локалне дијаспоре у економски развој општине и развој компетенција.

Општи циљ управљања миграцијама је стварање привредног и друштвеног амбијента за успоравање одласка радно способног становништва, јачање веза са дијаспором, подстицање повратних и циркуларних миграција, као и привлачење странаца различитих образовних профила. Из општег, произилазе и посебни циљеви:

- изградња и јачање институционалних капацитета за праћење и унапређење квалитета података о економским миграцијама
- унапређење услова живота и рада у привредном и друштвеном сектору
- унапређење сарадње дијаспоре и матице и подстицање транснационалног предузетништва
- усклађивање система образовања са потребама привреде, са акцентом на праћење иновација које носи са собом четврта индустријска револуција, посебно у сфери развијања нових занимања и стручних профила и стварање услова за привлачење страних студената
- стварање услова за праћење, подстицање и подршку циркуларним и повратним миграцијама
- стварање услова за ефикасније управљање унутрашњим миграционим токовима

Поглавље 3.

АНАЛИЗА СИТУАЦИЈЕ И ЗАКЉУЧЦИ

Анализа ситуације у којој се решава питање положаја избеглица, ИРЛ и повратника по Споразуму о реадмисији, миграната у потреби без утврђеног статуса и економских миграната обухвата четири врсте квалитативних анализа:

- Анализу или Преглед документације релевантне за област управљања питања избеглица
- Анализу стања (SWOT)
- Анализу заинтересованих страна
- Анализу проблема

АКТУЕЛНИ ЗАКОНСКИ ОКВИР

Анализа или преглед документације релевантне за област управљања миграцијама у нашој земљи обухватила је низ међународних, националних и локалних стратешких докумената релевантних за ову област, као и актуелни законски оквир који регулише питања регуларних и ирегуларних миграција у Републици Србији.

Међународни оквир

Међународно миграционо право обухвата правила међународног права која се односе на све категорије миграната. Република Србија је страна потписница следећих међународних декларација и уговора који се посредно или непосредно односе на мигранте:

- 1948. Универзална декларација о људским правима;
- 1951. Конвенција о статусу избеглица и пратећи Протокол 1967;
- Међународни пакт о грађанским и политичким правима;
- Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима;
- Међународна конвенција о укидању свих облика расне дискриминације;
- Конвенција о правном положају лица без држављанства;
- Конвенција о правима детета;
- Конвенција о правима особа са инвалидитетом;
- Глобални компакт о сигурним, уређеним и регуларним миграцијама¹;

1

Глобални компакт о сигурним, уређеним и регуларним миграцијама - Глобални компакт (GCM) представља међународни стратешки документ са веома широко постављеним приступом како би се заједничким приступом међународне заједнице оснажиле могућности за постизање различитих циљева ради побољшања положаја становништва на целој планети, заштити свих елемената природе и живота на свим континентима и океанима, односно живота уопште, чији је један од приоритета плански интегративни приступ решавању нарастајућег феномена глобалних миграција, како би се удруженим напорима, средствима и усаглашеним активностима појединачних учесника постигли оптимални резултати. Основни разлози за усвајање овог Глобалног компакта били су жеља за подстицањем међународне сарадње у погледу управљања међународним миграцијама, олакшавање развоја нових политика у области миграција за државе које се сусрећу с различитим изазовима и давање простора за његово спровођење у складу с локалним околностима и могућностима. Главно начело на којем почива Глобални компакт јесте заштита безбедности, достојанства, људских права и основних слобода свих миграната, без обзира на њихов тренутни правни статус. Решавање свих аспеката међународних миграција – укључујући хуманитарна, развојна и питања људских права, кроз унапређену координацију на међународном плану, борбу с ксенофобијом, расизмом и

- УН Агенда 2030 за одрживи развој²;
- ЕУ пакт о миграцијама и азилу;
- Европска конвенција за људска права (1950) – Савет Европе;
- Конвенција Савета Европе о борби против трговине људима;

Национални стратешки документи од значаја за питања избеглих, интерно расељених лица и повратника су:

- Стратегија за управљање миграцијама („Службени гласник РС", број 59/2009);
- Стратегија о економским миграцијама Републике Србије за период 2021–2027. године („Службени гласник РС", број 21/2020);
- Стратегија за решавање питања избеглица и интерно расељених лица за период од 2024. до 2030. године („Службени гласник РС", број 30/18);
- Стратегија реинтеграције повратника по основу Споразума о реадмисији („Службени гласник РС", број 15/2009);
- Стратегија очувања и јачања односа матичне државе и дијаспоре и матичне државе и Срба у региону („Службени гласник РС", бр. 4/11 и 14/11);
- Стратегија запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године („Службени гласник РС", број 18/21-4 и 36/21);
- Стратегија супротстављања ирегуларним миграцијама у Републици Србији период 2018. до 2020. године („Службени гласник РС", број 105/2018);
- Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период од 2022. до 2030. године („Службени гласник РС", број 23/2022);
- Национална стратегија социјалног становања („Службени гласник РС", број 13/2012);
- Стратегија одрживог опстанка и повратка на Косово и Метохију („Службени гласник РС", број 32/2010);
- Стратегија за родну равноправност 2021-2030;
- Стратегија подстицања рађања 2018;
- Национална Стратегија за младе 2015-2025;
- Програм за борбу против трговине људима у Републици Србији за период 2024–2029. године: 25/2024-3;
- Стратегија развоја образовања у Србији до 2030. године,
- Стратегија превенције и заштите од дискриминације 2022-2030;
- Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014–2024. године

дискриминацијом према мигрантима и развој механизма за заштиту рањивих категорија миграната, представља жељени исход примене Глобалног компакта. У том смислу, Глобални компакт предвиђа 23 циља, с пратећим активностима за њихово испуњење, који треба да обезбеде да сви мигранти, невезано за њихов статус, буду у прилици да остварују људска права кроз обезбеђен приступ базичним услугама. Њиховом применом би се дао одговор на легитимне бриге држава и заједница које пролазе кроз демографске, економске, друштвене и еколошке промене а које изазивају или су резултат миграција, ублажило би се дејство негативних покретача миграција и смањили би се ризици у процесу миграција. Свака држава појединачно извештава о имплементацији GCM на својој територији, и то на основу резултата који се бележе на локалном нивоу.

² **Агенда УН за одрживи развој 2030** - Реч је о глобалној развојној агенди за период након 2015. У наредних 15 година се од држава потписница очекује да мобилишу све ресурсе како би искоренили сиромаштво, борили се против неједнакости и нашли одговоре на климатске промене. Агенда 2030, са 17 циљева и 169 потциљева одрживог развоја укључује све три кључне димензије одрживог развоја: економски раст, социјалну инклузију и заштиту животне средине. Институционални развој и сарадња, који треба да обезбеде владавину права и мир, су такође покривени одговарајућим циљевима. Једна од идеја водила Агенде 2030 јесте да свако осети добробит од њене примене и да се нико не остави иза колоне (*"leave no one behind"*). Најважнији специфични потциљ који се односи на миграције је 10.7: „Олакшати прописне, безбедне, регуларне и одговорне миграције и мобилност људи, укључујући и кроз примену планских и добро управљаних миграционих политика“. Мигранти доприносе развоју кроз: транснационалне везе, искуства и знања и финансијске ресурсе који могу значајно да унапреде локалну заједницу. Интегрисање миграција и развоја у приоритете ће се одразити на неколико сектора – од тржишта рада, пореских прихода и урбаног планирања.

(„Службени гласник РС“, број 85/14);

- Стратегија за смањење сиромаштва (2003);
- Национална стратегија одрживог развоја (2008);
- Национални план акције за децу;
- Национални програм за интеграцију Србије у Европску унију;
- План реаговања у случају повећаног прилива миграната са проценом потреба;
- Одлука о пружању привремене заштите у Републици Србији расељеним лицима која долазе из Украјине ("Службени гласник РС", бр. 36 од 18. марта 2022, 21 од 17. марта 2023.).

Национални стратешки оквир

- **Национална стратегија за решавање питања избеглих и интерно расељених лица за период од 2024. до 2030. године** дефинише основне правце деловања – обезбеђивање услова за повратак и локалну интеграцију, што је потпуно у складу са међународно прихваћеним циљевима за решавање положаја ове групе грађана.
- **Национална стратегија за управљање миграцијама** дефинише планско и организовано управљање миграцијама пружењем спољних и унутрашњих миграционих кретања, и спровођење активности које ће довести до подстицања регуларних и сузбијања нерегуларних миграција, као и решавање проблема избеглица и ИРЛ, ефикасан и ефективни прихват и одржива социо-економска реинтеграција повратника - грађана Републике Србије по споразуму о реадмисији.
- **Стратегија економских миграција Републике Србије** – покрива низ тема у вези са феноменом економских миграција, њиховим управљањем, корелацијом миграција и развоја, као и улогом дијаспоре као покретача (локалног) развоја. Кључне циљне групе су радно способно становништво, дијаспора, повратници из иностранства и странци различитих образовних профила. Општи циљ Стратегије је стварање привредног и друштвеног амбијента за успоравање одласка радно способног становништва, јачање веза са дијаспором, подстицање повратних и циркуларних миграција, као и привлачење странаца различитих образовних профила.
- **Национална стратегија реинтеграције повратника по споразуму о реадмисији (2009)** утврђује приоритетне области, као што су: издавање личних докумената, решавање питања смештаја, стварање могућности за запошљавање и остваривање других права, као што су права на здравствену заштиту, образовање, социјалну заштиту и породично-правну заштиту итд. Одсуство координације и размене информација о повратницима представља озбиљну сметњу у регистрацији лица која се враћају по основу реадмисије, утврђивању њихових потреба и пружања адекватне заштите ради њиховог укључивања у нову средину;
- Остале наведене националне стратегије пружају основу и дају смернице за развијање мера и акција у области локалне интеграције избеглих и интерно расељених лица, односно локалне реинтеграције повратника, којима се може допринети унапређењу њиховог животног стандарда и укупног друштвеног положаја.
- У локалним стратешким документима избегла и ИРЛ су поменути као посебно осетљива друштвена група, али у већини нису препозната као приоритетно угрожена, јер се број лица са формалним статусом избеглице стално смањује због регулисања држављанства и добијања личне карте, па су ова лица по стицању личне карте равноправна са домицилним становништвом у коришћењу свих облика помоћи и подршке. Проблеми и потребе избеглих, ИРЛ, повратника по основу Споразума о реадмисији, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса и осталих категорија миграната се не посматрају изоловано од осталих угрожених група.
- **Локални акциони план за управљање миграцијама у општини Темерин за период 2025 - 2029. године**, представља документ који се специфично бави интеграцијом ове популације у локалну заједницу.

Национални законодавни оквир од значаја за питања управљања миграцијама је садржан уследећим документима:

- Закон о избеглицама („Службени гласник РС”, број 1/92, „Службени лист СРЈ”, број 42/2002-одлука СУС и „Службени гласник РС”, број 30/2010);
- Закон о управљању миграцијама („Службени гласник РС”, број 107/2012);
- Закон о азилу и привременој заштити („Службени гласник РС”, број 24/2018);
- Закон о странцима („Службени гласник РС”, број 24/2018 и 31/2019);
- Закон о Црвеном крсту Србије („Службени гласник РС”, број 107/2005);
- Закон о социјалној заштити („Службени гласник РС”, број 24/2011 и 117/2022-одлука УС);
- Закон о локалној самоуправи („Службени гласник РС”, број 129/2007, 83-2014-др. Закон, 101/2016-др. закон, 47/2018 и 111/2021-др. закон);
- Закон о дијаспори и Србија у региону („Службени гласник РС”, број 88/09);
- Закон о потврђивању Споразума између Републике Србије и Европске заједнице о реадмисији лица која незаконито бораве („Службени гласник РС – Међународни уговори”, број 102/07);

Национални законодавни оквир

Један од кључних закона у овој области је **Закон о управљању миграцијама** („Службени гласник РС”, број 107/12) који дефинише различите облике миграција и надлежности и процедуре за њихово регулисање. Усвајањем закона успостављен је координисани систем за управљање миграцијама, дефинисана су начела, као и државни орган надлежан за управљање миграцијама и јединствени систем прикупљања и размене података у овој области. Такође, закон предвиђа и предлагања и предузимања мера за спровођење миграционе политике. Управљање миграцијама треба да допринесе равномерном и планском економском развоју Републике Србије, уважавајући стратегије и политике економског развоја и економских односа са иностранством, мере активне политике запошљавања, популационе политике и политике у области науке и образовања, уз јачање веза са дијаспором и интеграцијом лица којима је признато право на уточиште и реинтеграцијом повратника по основу споразума о реадмисији.

Закон о дијаспори и Србима у региону („Службени гласник РС”, број 88/09) је први системски закон о односима између матичне државе и дијаспоре, као и матичне државе и Срба у региону и као такав, представља нормативну базу за вођење дугорочне политике према нашим иселјеницима. Представља свеобухватан правни акт који отвара широке могућности сарадње дијаспоре, Срба у региону и матице, институционализацију те сарадње и даје оквир за артикулацију интереса дијаспоре и Срба у региону у односу на матицу, што све доприноси промоцији Републике Србије и афирмацији њених државних и националних интереса. Документом се уређују начин очувања, јачања и остваривања веза дијаспоре и Срба у региону са матичном државом, надлежност и међусобни однос органа Републике Србије у обављању послова у области односа са дијаспором и Србима у региону. Институционализација те сарадње одвија се кроз формирање Скупштине дијаспоре и Срба у региону и припадајућих савета, и оснивање Савета за односе са Србима у региону и Савета за дијаспору израз су спремности Републике Србије да са дијаспором и Србима у региону значајно унапреди сарадњу и повећа помоћ и утицај у обостраном интересу. Евидентирање организација у дијаспори и организација Срба у региону отвара веће могућности за заштиту интереса Републике Србије, њених држављана и правних лица у иностранству у сарадњи са министарствима и институцијама надлежним за односе са дијаспором за предузимање мера ради унапређења односа са иселјеницима у иностранству. Циљ је развијање свих облика сарадње који су у заједничком интересу развоја свеукупних односа

наших народа и држава, где наша дијаспора треба и може да представља тај значајни „мост сарадње”.

Закон о странцима („Службени гласник РС”, бр. 24/18, 31/19 и 62/23) уређује услове за улазак, кретање, боравак и враћање странаца, као и надлежност и послове органа државне управе Републике Србије, у вези са уласком, кретањем, боравком странаца на територији Републике Србије и њиховим враћањем из Републике Србије. Такође, законом се уређују и услови издавања дозволе привременог боравка страног држављанина у Републици Србији, који намерава да борави у Републици Србији дуже од 90 дана, између осталог, по основу запошљавања, студирања, стручне специјализације, обуке и праксе, научно-истраживачког рада или друге научно образовне активности, спајања породице и др.

Закон о граничној контроли („Службени гласник РС”, број 24/18) уређује граничну контролу, полицијска овлашћења у вршењу граничне контроле, као и сарадњу између органа државне управе који су надлежни за интегрисано управљање границом. У складу са овим законом, ирегуларне миграције су дефинисане као свако кретање становништва из једне државе у другу, које није у складу са важећим законским прописима, као и боравак који је у супротности са важећим законским прописима. Такође, прописано је да прелазак државне границе представља свако кретање људи преко државне границе. Државна граница прелази се на граничном прелазу са важећом путном исправом или другом исправом прописаном за прелазак државне границе, у радно време граничног прелаза и у складу са међународним уговором.

Закон о запошљавању странаца („Службени гласник РС”, бр. 128/14, 113/17, 50/18, 31/19 и 62/23) уређује услове и поступке за запошљавање странаца у Републици Србији и друга питања од значаја за запошљавање и рад странаца у Републици Србији. Странац се запошљава у Републици Србији ако су испуњени услови утврђени законом, односно потврђеним међународним уговором. Странац који се запошљава у Републици Србији у складу са овим законом, има једнака права и обавезе у погледу рада, запошљавања и самозапошљавања као и њени држављани, ако су испуњени услови у складу са законом. Право на слободан приступ тржишту рада, односно на запошљавање, самозапошљавање и остваривање права за случај незапослености, осим ако међународним уговором који обавезује Републику Србију није утврђено другачије, имају држављани Европске уније и чланови породице држављана Европске уније који нису држављани Европске уније и имају одобрење за привремени боравак за чланове породице или стално настањење у тим државама којим доказују своје право на слободан приступ тржишту рада³. Запошљавање странца остварује се под условом да поседује визу за дужи боравак по основу запошљавања, одобрење за привремени боравак или стално настањење и дозволу за рад, ако овим законом није другачије утврђено.

Закон о раду („Службени гласник РС”, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14, 13/07 – УС, 113/17 и 95/18 – аутентично тумачење) садржи опште одредбе којима се кажњава запошљавање супротно одредбама закона. С друге стране, Закон о запошљавању странаца предвиђа прекршајну одговорност послодавца, али не и кривичну, у случају запошљавања миграната који су на илегалан начин ушли у Републику Србију.

Закон о запошљавању и осигурању за случај незапослености („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 38/15, 113/17 – др. закон и 113/17, 49/2021) се заснива на начелима забране дискриминације, у складу са законом, непристрасности при обављању послова запошљавања, родне равноправности, афирмативне акције усмерене према теже запошљивим незапосленим

---

³ Одредбе почињу са применом од дана када Република Србија постане пуноправна чланица Европске уније. Под члановима породице држављана Европске уније сматрају се: 1) супружници у браку или ван брака држављана Европске уније, у складу са законом; 2) директни потомци држављана Европске уније млађи од 21 године живота или директни потомци његовог супружника у браку или ван брака, млађи од 21 године живота; 3) усвојена деца млађа од 21 године живота или пасторци држављана Европске уније или његовог супружника у браку или ван брака, млађи од 21 године живота; 4) лица из тач. 2) и 3) овог става старија од 21 године живота која нису у стању да се самостално издржавају, односно које је дужан да издржава држављанин Европске уније или његов супружник у браку или ван брака; 5) директни преци држављана Европске уније или директни преци његовог супружника у браку или ван брака, које је држављанин Европске уније или његов супружник у браку или ван брака дужан да издржава.

лицима, слободе у избору занимања и радног места, бесплатности обављања послова запошљавања према незапосленим лицима. Послови запошљавања, у смислу овог закона се односе на обавештавање о могућностима и условима за запошљавање, посредовање у запошљавању у земљи и иностранству, професионална оријентација и саветовање о планирању каријере, спровођење мера активне политике запошљавања, издавање дозволе за рад странцу и лицу без држављанства, у складу са законом. Носиоци послова запошљавања су Национална служба за запошљавање и агенције за запошљавање.

Закон о условима за упућивање запослених на привремени рад у иностранство и о њиховој заштити („Службени гласник РС”, бр. 91/15 и 50/18) уређује на свеобухватан начин права запослених који се упућују на привремени рад у иностранство, заштиту запослених на привременом раду у иностранству, услове, поступак и обавезе послодавца у вези са упућивањем запослених на привремени рад у иностранство, сарадњу органа и организација које обављају послове државне управе у вези са заштитом права запослених на привременом раду у иностранству и надзор над применом овог закона. Овај закон се примењује на послодавце који упућују запослене на привремени рад у иностранство због: 1) рада у оквиру извођења инвестиционих и других радова и пружања услуга, на основу уговора о пословној сарадњи, односно другог одговарајућег основа; 2) рада или стручног оспособљавања и усавршавања за потребе послодавца у пословним јединицама послодавца у иностранству, на основу акта о упућивању или другог одговарајућег основа; 3) рада или стручног оспособљавања и усавршавања за потребе послодавца у оквиру међукомпанијског кретања по основу позивног писма, политике међукомпанијског кретања или другог одговарајућег основа. Такође, упућивање запослених на привремени рад у иностранство има важну улогу у порасту пословања и креирању пословних могућности и као такво представља значајан извор додатних девизних прихода за земље које упућују запослене.

Закон о средњем образовању и васпитању („Службени гласник РС”, бр. 55/13, 101/17, 27/18 – др. закон и 6/20, 52/21, 129/21 и 129/21 – др. закон) и

Закон о високом образовању („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 – др. закон, 73/18, 67/19, 6/20 – др. Закон, 11/21 – аутентично тумачење, 67/21 и 67/21 – др. закон) уређује питања од значаја за образовање држављана Републике Србије у иностранству и страних држављана и лица без држављанства у Републици Србији.

Законом о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС” бр. 88/17, 27/18 – др. закони, 10/19, 6/20 и 129/21) уређују се основе система предшколског, основног и средњег образовања и васпитања и образовања одраслих. Страни држављанин, лице без држављанства и лице тражилац држављанства има право на образовање и васпитање под истим условима и на начин прописан за држављане Републике Србије.

Закон о високом образовању („Сл.гласник РС“, бр. 88/2017, 73/2018, 27/2018 и др. Закон, 67/2019, 6/2020 – др. закони, 11/2021 – аутентично тумачење, 67/2021 и 67/2021 – др. закон) уређује систем високог образовања, услове и начин обављања делатности високог образовања, основе финансирања високог образовања, као и друга питања од значаја за обављање ове делатности. Сви термини којима су у овом закону означени положаји, професије, односно занимања и звања, изражени у граматичком мушком роду, подразумевају природни мушки и женски род лица на која се односе. Делатност високог образовања од посебног је значаја за Републику Србију, део је међународног, а посебно европског, образовног, научног, односно ументичког простора и обухвата академско и струковно образовање.

Поред наведених законских решења, постоји и низ међудржавних споразума о регулисању радних миграција са земљама дестинација наших држављана. Република Србија је усвојила више међународних конвенција које се тичу ове сфере миграција. Међународна сарадња у области радних миграција има за циљ промовисање легалних миграционих токова, на основу пуне

информисаности и обезбеђивања социјалне заштите радника миграната што је један од фактора доношења одлуке о исељавању из места порекла. Такође, постоје и локална стратешка документа, као што су: План развоја општине Темерин за период 2022 -2030. године ("Службени лист општине Темерин", 1/2022).

С обзиром на то да су преговори за пријем Републике Србије у чланство Европске уније приоритет за државу, током протеклих неколико година, Влада је израдила законе на путу ка усклађивању националног законодавства са правним тековинама Европске уније: Закон о управљању миграцијама („Службени гласник РС”, број 107/12), Закон о странцима („Службени гласник РС”, бр. 24/18, 31/19 и 62/23), Закон о граничној контроли („Службени гласник РС”, број 24/18) и Закон о азилу и привременој заштити („Службени гласник РС”, број 24/18). Област миграција уређена је и Законом о запошљавању странаца („Службени гласник РС”, бр. 128/14, 113/17, 50/18, 31/19 и 62/23).

РЕАЛИЗОВАНИ ПРОЈЕКТИ

ПРОЈЕКТИ СТАМБЕНОГ ЗБРИЊАВАЊА ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ КОЈИ СУ РЕАЛИЗОВАНИ У ОПШТИНИ ТЕМЕРИН

РЕГИОНАЛНИ СТАМБЕНИ ПРОГРАМ (РСП) - Комесаријат за избеглице и миграције РС у сарадњи са мисијом OEBS-а иницирао је спровођење Регионалног стамбеног програма којим су обезбеђена трајна стамбена решења за многе породице избеглих лица. Овај програм је финансиран из донаторских средстава којима управља Банка за развој Савета Европе. У општини Темерин у оквиру Регионалног стамбеног програма реализовани су следећи пројекти:

Додела средстава за куповину сеоских кућа са окућницом и пакета помоћи у виду грађевинског материјала и/или кућних апарата/намештаја појединачне вредности 9.500 € + 1.500 € у грађевинском материјалу

- Потпројекат IV – 20 сеоских кућа
- Потпројекат VII – 2 сеоских кућа

Додела пакета грађевинског материјала за завршетак започете градње или адаптацију неусловних стамбених објеката – вредност пакета 9.000 €

- Потпројекат II– 17 пакета

Додела монтажних кућа

- Потпројекат I – 7 монтажних кућа
- Потпројекат II – 4 монтажне куће

Изградња стамбених јединица за закуп са могућношћу откупа

- Потпројекат V – 64 стамбених јединица у Сиригу, ул. Камендинска 30 - 32.

Изградња стамбених јединица за становање у социјално заштићеним условима за породице социјално угрожених избеглих лица (без могућности откупа)

- Потпројекат IV – 20 стамбених јединица у Темерину, ул.Треће Крајишке бригаде

БУЏЕТСКИ ПРОЈЕКТИ СТАМБЕНОГ ЗБРИЊАВАЊА - Из буџета Републике Србије преко Комесаријата за избеглице и миграције РС уз суфинасирање општине Темерин од 10% из буџета општине а у сарадњи са Комесаријатом за избеглице и миграције РС у периоду од 2013. – 2023. године реализовани су следећи пројекти стамбеног збрињавања избеглих, прогнаних и интерно расељених лица:

Додела средстава за куповину сеоских кућа са окућницом и пакета помоћи у виду грађевинског материјала појединачне вредности 9.500 € + 1.500 € у грађевинском материјалу
- 8 сеоских кућа из избеглице

Додела пакета грађевинског материјала за завршетак започете градње или адаптацију неусловних стамбених објеката – вредност пакета до 550.000,00 РСД
- 97 пакета грађевинског материјала

Додела пакета економског оснаживања – вредност пакета до 250.000,00 РСД
- 36 пакета економског оснаживања

ПРОГРАМИ ДОДЕЛЕ ПОМОЋИ ЗА ПОБОЉШАЊЕ ЖИВОТНОГ СТАНДАРДА

За најугроженија избегла и интерно расељена лица са избегличком или расељеничком легитимацијом континуирано, се током године, додељује преко Комесаријата за избеглице и миграције РС новчана помоћ за набавку лекова, огревног дрвета, рефундацију трошкова сахране као и пакети хране.

Специфични циљеви из претходног Локалног акционог плана су у великој мери остварени, пре свега у стамбеном збрињавању породица.

Табела 6. Реализација специфичних циљева из претходног ЛАП-а

Број планираних додела помоћи		Број реализованих додела помоћи 2013.-2023.
Сеоска кућа са окућницом	најмање 12	30
Грађевински материјал	најмање 115	114
Монтажне куће	најмање 20	11
Стамбене јединице закуп/откуп	најмање 74	64
Стамбене јединице социјалног становања у заштићеним условима	најмање 10	20
Самозапошљавање, односно додела средстава за доходне активности	најмање 80	36

АНАЛИЗА СТАЊА (SWOT анализа)

Анализа стања у локалној заједници по питањима унапређења положаја избеглих и ИРЛ, као и повратника, извршена је кроз идентификовање досадашњих активности и резултата у овом домену и сагледавање позитивних капацитета и слабости локалне заједнице, као и могућности и препрека са којима се суочава у свом радном окружењу. Анализа је урађена коришћењем SWOT технике:

УНУТРАШЊЕ	Снаге Политичка воља Добар географски положај Постојање свих релевантних сектора и добра међусекторска сарадња Велико искуство у партнерским пројектима Стручност чланова савета за миграције у различитим областима од значаја за циљну групу Добра мрежа месних заједница Добра комуникација привредника и локалне самоуправе Јаки капацитети и познавање проблематике избеглица, ИРЛ и повратника Позитиван одговор локалног становништва на прилив миграната Постоје основне инфраструктуре неопходне за спровођење активности, Пораст свести о значају економских миграција на локалном нивоу, Дугорочни тренд позитивног социо-економског развоја, Бројна и распрострањена дијаспора.	Слабости Ограничена средства локалне самоуправе Висока стопа незапослености у локалној заједници Недовољно инвестиција и нових радних места Недостатак статистичких података о структури циљних група Не постоје подстицајни фондови локалне самоуправе за помоћ угроженим категоријама Неусклађеност школског образовног система са потребама привреде(недостатак занатлија и мајстора) Недовољна информисаност шире локалне јавности по питањима избеглих и ИРЛ Не постоји системски приступ, Непрепознавање значаја економских миграција на локалном нивоу Повећан обим спољних миграција Недовољна информисаност дијаспоре о могућностима повезивања и улагања
СПОЉАШЊЕ	Могућности Подршка и сарадња са Комесаријатом за избеглице и миграције Републике Србије Постојање Националних стратегија Постојање Националне стратегије Приступ донаторским фондовима Опредељена средства у буџету републике и покрајине Могућност приступа предприступним фондовима ЕУ Подизање свести о значају проблема код већине актера у систему, Постављање одговарајућег националног правног оквира за функционисање система, Имплементација националних стратегија које су усмерене на креирање повољнијих привредних и друштвених услова у земљи, Равномернији регионални развој којим би се смањила емиграција и подстакао повратак младих у места порекла, Преусмеравање миграционих токова унутар државе, Повратак високообразоване радне снаге и стручњака из иностранства, Развој транснационалног предузетништва,	Препреке Неједнак третман општина у пограничном појасу Закон о локалној самоуправи (мале надлежности) Општа економска криза Спора имплементација националних стратегија Неизвесност у погледу развоја мигрантске кризе Изоостанак координације и активније улоге јединица локалне самоуправе, Недовољна и нередовна статистичка евиденција, Неуједначене дефиниције, Недовољна координација са екстерним актерима, Ниска свест грађана о значају економских миграција за развој државе, Исељавање младог, репродуктивно и радно способног становништва, Губитак људског капитала исељавањем, Недостатак атрактивних развојних шанси за повратнике из иностранства, Неконтролисано одвијање миграција које

Аналитички део	I део	II Стратешки део	III Оперативни део
Профил општине Темерин – социо економска анализа за праћење и оцена спровођења ЛАП-а	SWOT анализа	Кључна питања Општи и посебни циљеви Програми / Пројекти	ЛАП за период 2025. -2029.

Анализа стања у локалној заједници по питањима унапређења положаја избеглих и интерно расељених лица, повратника по основу Споразума о реадмисији, тражилаца азила, миграната у потреби без утврђеног статуса и економских миграната, извршена је кроз идентификовање досадашњих активности и резултата у овом домену и сагледавање позитивних капацитета и слабости локалне заједнице, као и могућности и препрека са којима се суочава у свом окружењу. Анализа је урађена применом SWOT технике.

Најважнији закључци ове анализе су:

Локална заједница има значајне капацитете за унапређење положаја избеглих, ИРЛ, повратника, миграната и тражилаца азила, али морају да се превазиђу слабости на локалном нивоу у смислу јачања капацитета ради информатичке обуке и покретања иницијативе за прављење јединствене мреже података, нарочито када се имају у виду нове категорије миграната.

Главне снаге локалне заједнице релевантне за питања ове популације су: политичка воља и подршка градске структуре власти, стратешки приступ развоју општине у различитим областима као и стручност и посвећеност чланова Савета за миграције и трајна решења, стратешка улога повереника за избеглице.

У даљем раду требало би побољшати услове за рад стручних служби ангажованих на подршци избеглицима, интерно расељеним лицима и повратницима, мигрантима у потреби без утврђеног статуса и тражиоцима азила, али и категоријама миграната које су по први пут обухваћене овим планским документом.

Потребно је унапредити информисаност и омогућити веће учешће ИРЛ о могућностима и правима на локалном нивоу. Захваљујући постојању позитивних законских прописа препознато је социјано предузетништво које се реализује кроз пројекте школовања и дошколовања. Такође, потребно је даље радити на јачању толеранције и подизању свести домицилног становништва у вези проблема различитих категорија миграната, али и о позитивним и негативним ефектима које миграције могу имати на развој локалне заједнице. Посебан изазов представљаће успостаљање релевантне базе података о економским миграцијама на територији општине Темерин.

Најзначајније спољашње могућности, које из ширег друштвеног окружења делују на питања избеглих и интерно расељених у локалној средини су: политички консензус на националном нивоу за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица и повратника, активности и програми КИРС-а, регионални програм стамбеног збрињавања избеглица, приступ ИПА фондовима.

Као важне препреке из спољашњег окружења које би требало узети у обзир у процесу

даљег планирања, идентификоване су следеће: рат у Украјини; смањење донаторских фондова намењених овим питањима; недостатак системског одговора на проблем економских миграција; неопходност дефинисања приоритета и унапређивање међусекторске сарадње; изостанак проактивног приступа решавању ове проблематике; недостатка јединственог система за прикупљање података о економским миграцијама; повећање обима економских миграција како унутар, тако и изван Републике Србије; неискоришћени развојни потенцијали дијаспоре; недовољно подстицање повратних и циркуларних миграција; неопходност едукације о значају миграционих процеса за развој одређеног простора.

АНАЛИЗА ЗАИНТЕРЕСОВАНИХ СТРАНА

Идентификоване су кључне заинтересоване стране за унапређење положаја миграната у општини Темерин, које су диференциране на:

- крајње кориснике/це услуга (различите категорије миграната);
- кључне партнере локалној самоуправи у развијању и примени мера и програма.

Крајњи корисници у локалној самоуправи су:

- Избеглице
- Интерно расељена лица
- Повратници по основу Споразума о реадмисији
- Категорије лица обухваћене Законом о азилу и привременој заштити
- Ирегуларни мигранти (мигранти у потреби без утврђеног статуса)
- Економски мигранти
- Остале мигрантске категорије (дијаспора, жртве трговине људима)

Кључни партнери у локалној заједници су:

- **Комесаријат за избеглице и миграције Републике Србије** обавља послове који се односе на утврђивање статуса избеглица, збрињавања избеглица, вођења евиденције о избеглицама, усклађивања пружања помоћи избеглицама од стране других организација, обезбеђивање смештаја избеглица и ИРЛ, покреће иницијативе за тражење међународне помоћи од институција УН и других међународних организација. Комесаријат обавља координацију приликом спровођења различитих програма за различите категорије миграната, преко општинског повереника за избеглице и кроз сарадњу са локалном самоуправом;
- **Покрајински фонд за пружање помоћи избеглим, прогнаним и расељеним лицима** помаже избеглицама у стамбеном збрињавању откупом напуштених сеоских домаћинстава, помаже при завршетку започете градње и побољшању услова становања. Такође, помаже избеглице при добровољној репатријацији доделом повратничких пакета, организује бесплатне „иди-види“ посете у Хрватску и на Косово и Метохију, додељује једнократне новчане помоћи и сл;
- **Општинска управа**, обезбеђује општи оквир, локалну регулативу и услове за реализацију подршке избеглим, интерно расељеним лицима и повратницима у локалној заједници. У оквиру општинске управе значајну улогу има Савет за миграције. Повереник Комесаријата за избеглице, као део општинске управе врши поверене

послове у оквиру своје делатности и координацију различитих програма који се односе на помоћ избеглим, интерно расељеним лицима, повратницима и другим категоријама миграната;

- **Центар за социјални рад општине Темерин** у оквиру својих надлежности прописаних законом као и Правилником на нивоу Општине обавља одређене активности и пружа услуге из области социјалне заштите. Према позитивним прописима право на материјално обезбеђење породице могу да остваре породице у којима најмање један члан породице има важећу личну карту са пребивалиштем у општини Темерин. Расељена лица су по природи ствари држављани Србије и на њих се примењују прописи као и на домицилно становништво. Повратници по основу Споразума о реадмисији су такође држављани Републике Србије и приликом њиховог враћања у место пребивалишта након реадмисије у ЦЗСР могу остварити право на једнократну помоћ, а кад прибаве и документацију потребну за остваривање права могу да остваре и право на НСП или додатак за помоћ и негу другог лица;
- **Центар за пружање локалних услуга** – уоснивању;
- **Црвени крст Темерин** активно учествује у збрињавању и пружању помоћи избеглицима, ИРЛ и повратницима како хуманитарног карактера тако и других видова помоћи, нпр служба тражења (спајању породица) и др.;
- **Здравствена установа Дом здравља Темерин** пружа услуге примарне и секундарне здравствене заштите и специјалистичке услуге. Избегла, ИРЛ и повратници и све друге категорије миграната остварују своја права у овој области, као и сви други грађани. За све здравствене услуге које не може обавити Дом здравља Темерин, лица се могу упутити у надлежне болнице;
- **Образовне институције (основне и средња школе)** укључују у образовни систем избегле и ИРЛ по једнаким условима као и све друге ученике. Кроз своје програмске активности обухватају и пружају могућност избеглим и ИРЛ да стекну одређено образовање и преквалификацију;
- **Филијала Националне службе за запошљавање Темерин** спроводи различите програме подршке запошљавања и самозапошљавања незапослених, радно способних који активно траже посао;
- **МУП, ПС Темерин** пружа подршку свим категоријама миграната кроз своје законом утврђене надлежности;
- **Међународне и домаће НВО: UNHCR, UNICEF, NCIT, ADRA, IDC, HELP, Савез Срба из региона, Балкански центар за миграције и друге**, чија се активност огледа у имплементирању донаторских програма у области становања, доходовних активности, правне и хуманитарне помоћи;
- **Министарство за рад, запошљавање и социјалну политику** кроз систем социјалне заштите обезбеђује остваривање свих законом утврђених права у овој области за избегла и ИРЛ.

АНАЛИЗА ПРОБЛЕМА

Анализа проблема различитих категорија миграната је показала да су њихови *главни проблеми* у општини Темерин следећи:

- **Нерешено стамбено питање** – често нису у стању да реше својим средствима па је неопходна помоћ или донатора или локалне заједнице или Комесаријата за избеглице и миграције РС. Ту се јавља проблем лица која живе у приватном смештају (плаћање закупа и режијски трошкови) као и лица која живе у сопственим безусловним или недовршеним стамбеним објектима.
- **Незапосленост** – довела је до повећаног броја корисника социјалних услуга. Већина се бави привременим и повременим пословима који нису регистровани и другим облицима стицања зараде у сивој економији.
- **Недостатак материјалних средстава** - Изражен је посебно код старачких домаћинстава, самохраних родитеља, породица чији су члан/ови инвалиди, хронично болесне особе и/или деца са сметњама у развоју.
- **Проблеми правне природе** - То су углавном проблеми око прибављања личних докумената из државе порекла, остваривања права из области пензионог и инвалидског осигурања као и право на социјалну и здравствену заштиту. У последње време је нарочито изражен проблем старих лица која су се вратила у државу порекла и нису била на попису 2004/2005. године и тиме изгубила избеглички статус а сада се поново враћају у Републику Србију без регулисаног статуса, као страни држављани. Њихов проблем је што регулисање докумената у Републици Србији изискује велике трошкове, а не могу остварити ни здравствено осигурање. Што се тиче прибављања личних докумената из државе порекла или регулисања пензије, неке невладине организације пружају правну помоћ у овој области.
- **Спречено или отежано располагање сопственом имовином у земљама или местима порекла** – Овај проблем се манифестује на локалном нивоу, али је његово решавање везано за националне институције и сарадњу Републике Србије са бившим републикама СФРЈ.
Покрајински Фонд за избегла, расељена лица и за сарадњу са Србима у региону отворио је посебну канцеларију у Новом Саду за пружање правне помоћи и информирање у поступку уписа имовине у нове земљишне књиге у Федерацији Босне и Херцеговине.
- **Пасивност** - у локалној заједници у односу на сопствене потребе који се исказују кроз непостојање свести о самоорганизовању.
- **Недовољна развијена сарадња са дијаспором** – Не постоји база података, нити су идентификовани припадници дијаспоре пореклом са територије општине Темерин.

ОПШТИ ЗАКЉУЧЦИ АНАЛИЗЕ И ПРЕПОРУКЕ ЗА БУДУЋЕ ПЛАНИРАЊЕ

Локална самоуправа има капацитете за подршку и унапређење положаја избеглица, интерно расељених лица и повратника по основу споразума о реадмисији, као што су: људски ресурси, одговарајуће локалне развојне документе и стратешки приступ развоју општине Темерин.

Искуство установа, невладиних организација и локалне самоуправе у спровођењу пројеката отвара могућност добијања донаторских средстава која су неопходна за испуњење свих активности Локалног акционог плана што би требало да допринесе превазилажењу препрека као што су неповољна политичка и економска ситуација у земљи.

Велики број избеглих лица интегрисао се до сада на територији општине Темерин (сопственим средствима или уз помоћ донатора). Досадашњом динамиком решавања стамбеног проблема избеглих, ИРЛ и повратника, односно оним што је до сада урађено по овом питању решен је стамбени проблем једном делу/броју ове популације, међутим и даље остаје присутан проблем нерешеног одговарајућег смештаја за одређен број породица избеглих, интерно расељених лица и повратника;

Препорука је да се у сарадњи са КИРС-ом и донаторима обезбеде средства за откуп сеоских домаћинстава као и изградња монтажних кућа. Стамбени пројекти би требали да буду праћени подршком економских програма како би се обезбедила одрживост програма интеграције и реинтеграције, што би даље имало утицаја на смањење депопулације становништва.

Потребно је процес планирања засновати на партнерској сарадњи актера на локалном нивоу, подстицању транспарентности у раду и подели одговорности

Озбиљност и обим проблема са којима се суочава популација избеглих, интерно расељених и повратника намеће плански и фазни приступ њиховом решавању. Ово се нарочито односи на проблем становања који захтева значајне ресурсе. Неопходно је планирати решавање ових проблема кроз усклађеност програмских и финансијских аспеката плана и уз системско издвајање дела средстава из локалног буџета и планирање начина за прикупљање средстава кроз различите нове пројекте или привлачење већ постојећих донаторских и кредиторских пројеката.

Решавање питања положаја избеглих, интерно расељених и повратника је неопходно још од процеса планирања повезати са општим, већ дефинисаним развојним трендовима општине Темерин.

На основу података о тренду економских миграција и правног и институционалног оквира, издвојени су следећи кључни проблеми: недостатак системског одговора на проблем економских миграција, неопходност дефинисања приоритета и унапређивање међусекторске сарадње;– неискоришћени развојни потенцијали дијаспоре; недовољно подстицање повратних и циркуларних миграција; неопходност едукације о значају миграционих процеса за развој општине Темерин.

ПРЕПОРУКЕ ЗА БУДУЋЕ ПЛАНИРАЊЕ УНАПРЕЂЕЊА ПОЛОЖАЈА ИЗБЕГЛИХ, ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА И ПОВРАТНИКА

- Покренути иницијативу за већа финансијска издвајања из републичких и донаторских фондова за решавање стамбеног питања избеглих, интерно расељених лица и повратника. За решавање овог питања постоји више начина: изградња стамбених јединица са више станова, додела монтажних кућа, откуп сеоских домаћинстава, помоћ у грађевинском материјалу, социјално становање у заштићеним условима;
- Идентификовати сопствене ресурсе који се могу усмерити у решавање проблема избеглих, интерно расељених лица и повратника;
- Умрежавање и ефикаснија сарадња локалне самоуправе и свих кључних актера укључених у процес управљања миграцијама, уз коришћење свих стручних људских ресурса и досадашњег искуства различитих институција и организација;
- Повећати запошљавање преквалификацијом радно способног становништва избегличке популације за дефицитарна занимања и потребе послодаваца;
- Обезбедити квалитетне едукативне програме за samozapoшљавање;
- Пружити подршку здравственој заштити за сва избегла, интерно расељена лица и повратнике;
- Потребно је изградити и ојачати институционалне капацитете за праћење и унапређење квалитета података о економским миграцијама;
- Потребно је убрзано радити на стварању услова за праћење, подстицање и подршку циркуларним и повратним миграцијама, као и стварању услова за ефикасније управљање унутрашњим миграционим токовима;
- Едукација, дијалог и сарадња неопходни како би се максимизирале предности миграција и осигурало да миграција доприноси развоју, којим се креирају могућности за све;
- Повећати ниво свести како најшире јавности, тако и представника локалних власти и невладиних удружења и организација који могу доћи у контакт или раде на пружању директне помоћи жртвама трговине људима у циљу боље идентификације, помоћи и заштите група под ризиком.

Поглавље 4.

ПРИОРИТЕТНЕ ГРУПЕ

Критеријуми за избор приоритетних група оквиру Локалног акционог плана за управљање миграцијама на територији општине Темерин у периоду од 2025-2029. године су следећи:

- Стамбена и егзистенцијална угроженост циљне групе,
- Бројност циљне групе погођене одређеним проблемом,
- Хитност решавања проблема,
- Досадашњи ниво обухвата лица и група организованом друштвеном подршком,
- Истовремена погођеност циљне групе већим бројем проблема,
- Видљивост и распрострањеност проблема одређене групе у локалној заједници,
- Структура породице погођене одређеним проблемом (нпр. самохрани родитељ, члан породице је особа са инвалидитетом, хронични болесник, дете са сметњама у развоју, особа старија од 60 година и др.),
- Незапосленост и материјално сиромаштво одређене циљне групе,
- Могућност доприноса локалном развоју и
- Мандат и одговорност локалне самоуправе у односу на проблем.

На основу критеријума који су пре свега базирани на видљивости и распрострањености проблема циљне групе, укупног броја лица припадника циљној групи, незапослености и материјалном сиромаштву, те степену угрожености циљне групе овај Локални акциони план ће бити примарно усмерен на следеће **ПРИОРИТЕТНЕ ГРУПЕ**:

- Породице избеглица, ИРЛ и повратника по Споразуму о реадмисији које немају решено стамбено питање,
- живе у приватном смештају и немају трајно стамбено ртешење,
- имају у власништву неуслован стамбени објект коме је потребна адаптација и реконструкција,
- започели су стамбену индивидуалну градњу а немају средстава да је заврше,
- Незапослено радно способне избеглице, ИРЛ и повратници по Споразуму о реадмисији без одговарајућих квалификација,
- Незапослене радно способне избеглице, ИРЛ и повратници по Споразуму о реадмисији са одговарајућим квалификацијама, али без средстава за започињање самосталне делатности, који уз помоћ друштвене заједнице желе започети неки приватни бизнис-самозапошљавање,
- Стари који нису остварили права из радног односа и немају лична примања,
- Становнике нехигијенских насеља из категорија ИРЛ и повратници по Споразуму о реадмисији,
- Тражиоце азила,
- Мигранте у потреби без утврђеног статуса,
- Економске мигранте и
- Дијаспору.

Посебно рањиве категорије у оквиру приоритетних група су:

- Вишечлане и вишегенерацијске породице,
- Породице без сталних месечних примања или са примањима до висине НСП, посебно са незапосленим члановима старијим од 50 година,
- Једнородитељске породице са малолетном децом и децом на редовном школовању,
- Породице избеглица, ирл, тражилаца азила и миграната у потерби без утврђеног статуса у којима је жена носилац домаћинства,
- Породице чији је члан/ови особа са инвалидитетом, хронично болесна особа и/или дете са сметњама у развоју,
- Домаћинства лица старијих од 65 година без прихода или са минималним приходима, Породице чији је члан смртно настрадао или нестao у сукобима на простору бивше СФРЈ,
- Породице ратних војних инвалида,
- Неписмена лица и лица која не владају језиком средине и
- Жртве насиља у породици.

У свим наведеним корисничким групама жене се третирају као посебан приоритет.

Приоритетни проблеми: нерешено стамбено питање, незапосленост, недостатак материјалних средстава, здравствени проблеми.

Поглавље 5.

ДИЈАСПОРА КАО РЕСУРС ЛОКАЛНОГ РАЗВОЈА

Циљ: Подстицање запошљавања младих кроз сарадњу са привредницима и дијаспором

Мигранти одласком у развијене земље усвајају нова знања, вештине и контакте. Постају део глобалног тржишта рада, глобалне мреже знања, истраживања и иновација и бивају упознати са глобалним трендовима у областима свог рада. Отварају им се боље пословне могућности и остварују бољи стандард него што би то могли у Србији. Истовремено остају повезани са Србијом кроз друштвене мреже, приватне и професионалне, и постоји могућност да кроз њих пренесу своје људске и друге ресурсе и на тај начин убрзају развој Србије и њено придруживање глобалним токовима.

Спона је најјача на локалу, односно да је друштвена мрежа најгушћа и жеља за улагањем властитих ресурса најснажнија када се ради о блиској средини и конкретним људима којима је подршка неопходна. За овако нешто треба да постоји системска подршка државе, и на националном и на локалном нивоу.

Подстицање предузетништва дијаспоре кроз:

- економски фактор (јака економија на локалном нивоу),
- политички фактор (подстицање политике за дијаспору),
- добру локалну управу (низак степен корупције и добро функционисање јавних институција у локалној заједници),
- приступ локалним финансијама (за све предузетничке активности, било да су оне мале или велике) и
- позитивно гледање на предузетништво (промовисање успешног предузетништва дијаспоре).

Како локална заједница да развија сарадњу са дијаспором:

- 1) Идентификовати кључне развојне приоритете и конкретне пројекте како би се направио заједнички програм са дијаспором
- 2) Дефинисати и идентификовати дијаспору
- 3) Идентификовати партнере у дијаспори и препознати њихове интересе
- 4) Идентификовати како и где дијаспора може да да специфичан допринос развоју локалне заједнице

- 5) Развити подстицаје који ће привући дијаспору да учествује у развојним програмима
- 6) Идентификовати главне препреке сарадњи са дијаспором
- 7) Изабрати адекватне друштвене мере и политике
- 8) Изградити капацитете државе да ради са дијаспором
- 9) Осигурати кохерентност политика дијаспоре и локалне заједнице

Дијаспора као ресурс локалног развоја

Интерес миграната за њихов крај порекла претежно се сужава на уже, локалне завичаје и породичне прилике.

Термин “одлив мозгова” подразумева велике, врло често масовне, миграције одређених категорија становништва, нпр. стручњака, научника или високообразованих грађана. Често, термин се повезује са одласком младих из свог места пребивалишта или земље, с обзиром да су млади носиоци будућег развоја и да међу њима, свакако, има и високообразованих. Насупрот овом термину је термин “прилив мозгова”. Као што сам назив имплицира, овај термин подразумева долазак високообразованих, стручњака и научника у одређени регион или земљу, која, на тај начин, стиче компаративну предност у односу на друге регионе и земље. Та предност доприноси научном и економском развоју тог региона. За земљу која се суочила, у једном периоду, са масовним спољашњим миграцијама становништва, “прилив” подразумева повратак тог становништва, не само високообразованог, него и осталих становника различитих по економском и образовном статусу. Термин “циркулација знања” се често стваља у контекст миграција и мобилности грађана. Сам термин подразумева могућност размене стручних знања и вештина између грађана, врло често са намером да се побољшају компетенције грађана и њихова запошљивост. “Циркулација знања” се може вршити путем студентских и пословних размена и боравака, дужег или краћег временског периода, студијских и научних посета, различитих облика саветовања и менторства - било виртуелних (он лине менторства) или стварних (ментор и студент су у истом граду и састају се у одређеним временским периодима).

Физички повратак је теже остварив јер подразумева претходно одлучивање о различитим егзистенцијалним питањима (проналажење будућег посла, регулисање пословних обавеза, стамбеног питања, школовања деце, итд) а перцепција дијаспоре искључиво као ресурса економских инвестиција занемарује остале потенцијале дијаспоре, нпр. пренос знања, менторска подршка младима, итд. Такође, одлука о економском инвестирању се спорије доноси. С тога је концепт “циркулације знања”, било кроз студијске и пословне посете или кроз различите облике менторства, добар начин за побољшање компетенција младих и осталог становништва, не само зато што је економски јефтинији и лакше остварив, него зато што се на тај начин укључују и представници стручне и пословне дијаспоре који немају довољно ресурса за инвестиције, а поседују огромно искуство и знање које се може применити у локалном економском развоју.

Повећања конкурентности привреде

Потенцијална улога дијаспоре у подстицању омладинског предузетништва могла би да буде у креирању и споровођењу обука и тренинга из области предузетништва и вођења сопственог бизниса.

Локалне власти да препознају и мапирају постојеће иницијативе дијаспоре – програме, мреже, удружења, стручне и пословне клубове у заједници и земљама дестинације; и пронађу начине да се подрже и повежу са развојним потребама региона.

Због тога је потребно успоставити чвршћу сарадњу локалних органа надлежних за привреду и економију (нпр. Одељење за привреду, пољопривреду и ЛЕР) и организација за подршку привреди (нпр. Регионалних привредних комора), као и органа локалне власти надлежних за образовање како би се мапирани чланови локалне дијаспоре и на основу њихових ресурса развиле политике подстицајне за укључивање локалне дијаспоре у економски развој општине.

ПОГЛАВЉЕ 6.

ОПШТИ И СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉЕВИ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА УПРАВЉАЊЕ МИГРАЦИЈАМА

ОПШТИ ЦИЉ:	Управљање миграцијама свеобухватно како би се створили услови за испуњавање секторских циљева који су - заштита права миграната, стварање амбијента за коришћење позитивних развојних потенцијала миграција и ублажавање негативних ефеката одлива становништва

Стварање привредног и друштвеног амбијента за успоравање одласка радно способног становништва, јачање веза са дијаспором, подстицање повратних и циркуларних миграција, као и привлачење странаца различитих образовних профила кроз изградњу и јачање институционалних капацитета за праћење и унапређење квалитета података о економским миграцијама; те усклађивање система образовања са потребама привреде, са акцентом на праћење иновација које носи са собом четврта индустријска револуција, посебно у сфери развијања нових занимања и стручних профила и стварање услова за привлачење страних студената; побољшан социјално-материјални положај избеглих и интерно расељених лица и повратника по основу Споразума о реадмисији у општини Темерин, побољшање услова становања и економског оснаживања, што ће дугорочно посматрано допринети побољшању демографске ситуације у Општини, као и обезбеђивање предуслова за решавање проблема миграната јачањем капацитета локалне самоуправе.

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 1.	У периоду од 2025. до 2029. године трајно решити стамбено питање за најмање 10 породица избеглица, интерно расељених лица и повратника по основу споразума о реадмисији, кроз куповину сеоских кућа са окућницом.

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 2.	У периоду од 2025. до 2029. године трајно решити стамбено питање за најмање 50 породица избеглица, интерно расељених лица и повратника по основу споразума о реадмисији, кроз доделу пакета грађевинског материјала за адаптацију или завршетак изградње стамбеног објекта.

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 3.	У периоду од 2025. до 2029. године економски оснажити најмање 50 породица избеглих, интерно расељених лица и повратника по основу споразума о реадмисији доделом средстава за доходовне пакете програмом самозапошљавања.

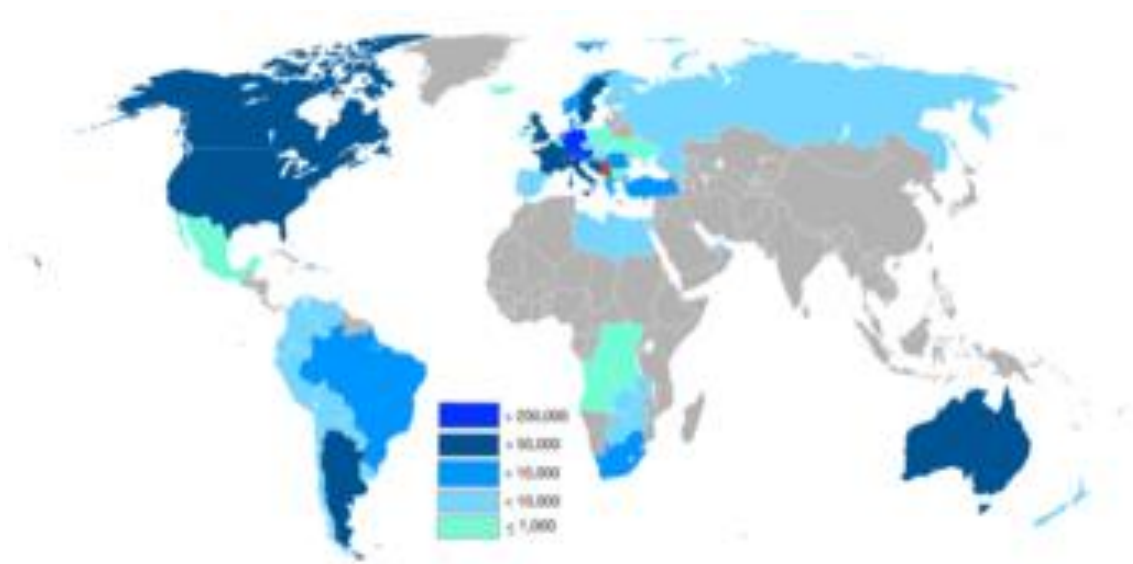
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 4.	У периоду од 2025. до 2029. године, омогућити континуирано спровођење активности усмерених на разумевање културолошких различитости између тражилаца азила или миграната без утврђеног статуса развојем дијалога и организовањем најмање 4 тематских радионица, округлих столова и других активности усмерених на отклањању предрасуда и бољем разумевању потреба.

**СПЕЦИФИЧНИ
ЦИЉ 5.**

До краја 2029. године унапредити друштвене механизме за стварање услова за праћење, подстицање и подршку циркуларним и повратним миграцијама, креирањем базе података и мреже корисника ради јачања економског развоја општине.

**СПЕЦИФИЧНИ
ЦИЉ 6.**

До краја 2029.године омогућити континуирано спровођење активности и јачати односе матичне државе и дијаспоре, као и матичне државе и Срба у региону кроз разне едукативне платформе за учење, како би обезбедили адекватне образовне, социјалне и политичке услове за успешан развој и очување српског језика.

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/9/95/World_Map_of_Serbian_Diaspora.png/800px-World_Map_of_Serbian_Diaspora.png

ПОГЛАВЉЕ 7.

АКТИВНОСТИ – ЗАДАЦИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ЛАП-А

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 1.	У периоду од 2024. до 2028. године у складу са мерама демографске политике општине Темерин стамбено збринути најмање 10 породица најугроженијих избеглих, интерно расељених лица и повратника по основу Споразума о реадмисији кроз програм „Откупа кућа са окућницом“.

Активности	Планирано време реализације активности	Очекивани резултати	Индикатор(и)	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
				Буџет ЛС и/или остали локални ресурси	Остали извори		
1	2	3	4	5	6	7	8
2.1. Обезбеђивање финан. средстава за откуп домаћинства		Обезбеђена потребна финан.средства	Износ обезбеђених финан.средстава	Људски ресурси Буџетска средства	донаторска средства	Локална самоуправа	КИРС
2.2. Формирање комисије за избор корисника	15 дана	Формирана комисија	Број и структура чланова комисије			председник Општине	
2.3. Доношење правилника и јавног позива за избор корисника	7 дана	Утврђени услови и крит. за одабир корис.	Број и врста критеријума			Комисија за избор корисника	
2.4. Објављивање јавног позива за откуп домаћинства	30 дана	Објављен оглас прикупљене пријаве	Број пријављених потенцијалних корисника			Локална самоуправа Комисија	КИРС
2.5. Избор		Извршен избор	Број и				

потецијалних корисника и обилазак кућа за откуп	15 дана	корисника	структура корисника			Комисија за избор корисника	
2.6. Израда и објављивање прелиминарне листе	15 дана	Избор корисн. на прелиминар. листи	Број корисника на прелиминар. листи			Комисија	
2.8. Потписивање споразума између донатора и власника	10 дана	Потписани споразуми	Број потписаних споразума			Локална самоуправа Донатор, корисник	
2.9. Потписивање купопродај. уговора	7 дана	Потписани уговори	Број потписаних уговора			Локална самоуправа	
2.10. Усељавање у откупљена домаћинства	10 дана	Усељено најмање 10 домаћинстава годишње	Број усељених домаћинстава	Људски ресурси Транспортна средства		Локална самоуправа	КИРС
2.11. Медијска презентација целокупне реализације програма	Сво време пројекта	Објављене информације о програму у локалним штампаним медијима	Број и врста ТВ прилога о програму, број чланака у новинама	Простор и време у локалним медијима		Локална самоуправа	КИРС
2.12. Праћење реализације и оцена успешности програма	6-12 Месеци	Прикупљање и анализирање информација о реал. програма, писање извештаја оцењена успешност	Број и врста анализираних информација, број и врста извештаја и препорука	Особе задужене за праћење и оцењивање овог дела ЛАП-а		Локална самоуправа	КИРС

↓ Допринос ЦОР Агенда 2030	↓ Веза са Глобалним компактом о сигурним, уређеним и регуларним миграцијама
Циљ 1 - Свет без сиромаштва Потциљ 1.4, 1. А	Циљ 2. - Смањивање негативних покретача и структуралних фактора који приморавају људе да напуштају своје државе порекла
Циљ 10 - Смањење неједнакости Потциљ 10.7.	Циљ 7. - Проучавање и смањивање фактора рањивости у миграцијама
Циљ 11 - Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, прилагодљивим и одрживим Потциљ 11.1	Циљ 21: Сарадња на олакшавању сигурног и достојанственог повратка и реадмисије, као и одрживе реинтеграције
Циљ 17 - Партнерством до циља Потциљ 17.16.	

Све активности и мере у оквиру специфичног циља 1. доприносе остваривању Циљева одрживог развоја Агенде 2030 и Глобалног компакта за миграције.

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 2.	У периоду од 2025. до 2029. године трајно решити стамбено питање за најмање 50 породица избеглица, интерно расељених лица и повратника по основу споразума о реадмисији, кроз доделу пакета грађевинског материјала за адаптацију или завршетак изградње стамбеног објеката.

Активности	Планирано време реализације активности	Очекивани резултати	Индикатор(и)	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
				Буџет ЛС и/или остали локални ресурси	Остали извори		
1	2	3	4	5	6	7	8
2.1. Формирање комисије	15 дана	Формирана Комисија	Одлука о формирању Комисије			Скупштина општине	
2.2. Доношење правилника и израда критеријума за одабир приоритетних породица	7 дана	Донесен правилник, израђени критеријуми	Усвојен Правилник и потписан од стране чланова комисије	Постојећи Људски ресурси		Општинска комисија	КИРС
2.3. Објава јавног позива	15 дана	Објављен јавни позив на огласној табли и сајту	Објављен јавни позив			Општинска комисија	
2.4. избор корисникаи израда прелиминарне листе	15 дана	Утврђена и објављена прелиминарна листа	Број корисника утврђен на прелиминарној листи			Општинска комисија	
2.5. израда и	7 дана	Утврђена коначна листа.	Записникброј корисника на	Постојећи Људски		Општинска комисија	КИРС

објављивање коначне листе			листи	ресурси			
2.6. расписивање тендера и одабир најбољег добављача	45 дана	Тендер расписан и одабран најбољи понуђач	Садржај и услови тендера, садржај понуда			Тендерска комисија	
2.7. потписивање уговора са добављачем	30 дана	Потписан уговор	Услови и садржај уговора			Општинска комисија	
2.8. потписивање уговора са корисницима	30 дана	Потписани уговори	Број потписаних уговора				
2.9. испука грађевинског материјала	60 дана	Подељена помоћу складу са одлуком	Садржај и квалитет помоћи, потписане отпремнице	Постојећи Људски ресурси		Повереник, општинска комисија	КИРС
2.10. праћење уградње грађевинског материјала	3 месеца	Пропраћена реализација програма и уградње материјала	Записник са терена			Повереник, општинска комисија	КИРС
2.11. извештај о реализацији програма	1 месец	Обновљен реконструисан објект	Записник о уградњи фото документација			Повереник, општинска комисија	КИРС

↓ Допринос ЦОР Агенда 2030	↓ Веза са Глобалним компактом о сигурним, уређеним и регуларним миграцијама
Циљ 1 - Свет без сиромаштва Потциљ 1.4.	Циљ 2. - Смањивање негативних покретача и структуралних фактора који приморавају људе да напуштају своје државе порекла
Циљ 10 - Смањење неједнакости Потциљ 10.7.	Циљ 7. - Проучавање и смањивање фактора рањивости у миграцијама
Циљ 11 - Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, прилагодљивим и одрживим Потциљ 11.1.	Циљ 21: Сарадња на олакшавању сигурног и достојанственог повратка и реадмисије, као и одрживе реинтеграције
Циљ 17 - Партнерством до циља Потциљ 17.16.	

Све активности и мере у оквиру специфичног циља 2. доприносе остваривању Циљева одрживог развоја Агенде 2030 и Глобалног компакта за миграције.

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 3.	У периоду од 2025. до 2029. године економски оснажити 40 породица избеглих, интерно расељених лица и повратника по основу споразума о реадмисији доделом средстава за доходовне пакете програмом самозапошљавања.

Активности	Планирано време реализације активности	Очекивани резултати	Индикатор(и)	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
				Буџет ЛС и/или остали локални ресурси	Остали извори		
1	2	3	4	5	6	7	8
3.1. Формирање комисију	15 дана	Формирана комисија	Решењем именовано 5 чланова комисије	Људски ресурси		Председникопштине	
3.2. Доношење превилника	7 дана	Донесен правилник, израђен критеријум	Квалитет правилника и критеријума усвојен и потписан	Постојећи људски ресурси		Комисија	Комесеријат за избеглице РС,
3.3. Расписивање Јавног позива	15 дана	Расписан оглас	Објављен јавни позив Број учесника на презентацији	Људски ресурси и сала за презентацију		Локална самоуправа	Медија
3.4. Избор корисника и израда прелиминарне ранг листе	30 дана	Утврђена листа корисника	Бр.пријављених на тендер, бр.пријављених који ипуњавају услове тендера	Постојећи људски ресурси		Комисија	
3.5. Израда објављене коначне ранг листе	15 дана	Изабрани корисници	Број потписаних уговора са корисницима	Постојећи људски ресурси		Комисија	КИРС
3.6. Расписивање	30 дана	Сprovedена јавна набавка и изабран	Бр.пријављених на тендер, бр	Постоје људски		Тендерска комисија	

тендера		добављач	пријављених који испуњавају услове тендера и записници	ресурси			
3.7. Потписивање угов са добављачем	7 дана	Уговор са добављачем	Потписан уговор	Људски ресурси		Председник општине	

↓ Допринос ЦОР Агенда 2030	↓ Веза са Глобалним компактом о сигурним, уређеним и регуларним миграцијама
Циљ 1 - Свет без сиромаштва Потциљ 1.2.	Циљ 2. - Смањивање негативних покретача и структуралних фактора који приморавају људе да напуштају своје државе порекла
Циљ 8 - Промовисати инклузиван и одржив економски раст, запосленост и достојанствен рад за све Потциљ 8.3. и 8.6.	Циљ 6. - Олакшавање поштеног и праведног запошљавања и омогућавање услова за достојанствен рад
Циљ 10 - Смањење неједнакости Потциљ 10.2. и 10.7.	Циљ 7. - Проучавање и смањивање фактора рањивости у миграцијама
Циљ 17 - Партнерством до циља Потциљ 17.16.	Циљ 16. - Оснаживање миграната и друштва да остваре пуну укљученост и друштвену кохезију
	Циљ 18. - Улагање у развој вештина и олакшавање међусобног признавања вештина, квалификација и компетенција
	Циљ 21: Сарадња на олакшавању сигурног и достојанственог повратка и реадмисије, као и одрживе реинтеграције

Све активности и мере у оквиру специфичног циља 3. доприносе остваривању Циљева одрживог развоја Агенде 2030 и Глобалног компакта за миграције.

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 4.	У периоду од 2025. до 2029. године, омогућити континуирано спровођење активности усмерених на разумевање културолошких различитост и између тражилаца азила или миграната без утврђеног статуса развојем дијалога и организовањем најмање 4 тематске радионице, округлих столова и других активности усмерених ка отклањању предрасуда и бољем разумевању потреба.

Активности	Планирано време реализације активности	Очекивани резултати	Индикатор(и)	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
				Буџет ЛС и/или остали локални ресурси	Остали извори		
1	2	3	4	5	6	7	8
10.1. Потписивање уговора са донатором за реализацију сваке појединачне обуке, трибине, тренинга или радног састанка, у складу са правилима и наменом доступног финансирања	10 дана од одобравања пројекта од стране донатора	Уговор о реализацији потписан, обезбеђена финансијска средства	Потписан уговор, висина средстава	Људски и други ресурси	Износ потребне помоћи/средстава није унапред познат	ЈЛС, Савет за миграције и повереник	КИРС и други донатори
10.2. Предузимање свих припремних радњи за организовање обуке, трибине, тренинга или радног састанка	30 дана од потписивања уговора	Одређени учесници, простор, време, материјал и слично	Број тема које су припремљене и број обухваћених служби у граду	Људски, технички и други ресурси		Савет за миграције и повереник	
10.3. Избор предавача	10 дана	Одабран, ангажован тренер, потписан уговор	Број учесника	Људски, технички и други ресурси		Савет за миграције и повереник	

10.4. Одржавање обуке, трибине, тренинга или радног састанка	1 до 2 дана по појединачној активности	Организоване и одржане радионице	Број учесника	Људски, технички и други ресурси		Савет за миграције и повереник	
10.5. Извештај о завршетку реализације појединачне/пројектне активности	2. квартал	Урађен извештај о спроведеним активностима, урађени флајери о радионицама и појмовима везаним за миграције	Број учесника који су завршили обуку и број издатих потврда о завршеној обуци			Савет за миграције и повереник	
10.6. Финансијски ресурси општине и донаторска средства	2. квартал	Урађен извештај о спроведеним активностима, урађени флајери о радионицама и појмовима везаним за миграције	Број учесника који су завршили обуку и број издатих потврда о завршеној обуци			Савет за миграције и повереник	

↓ Допринос ЦОР Агенда 2030	↓ Веза са Глобалним компактом о сигурним, уређеним и регуларним миграцијама
Циљ 4. Обезбедити инклузивно и квалитетно образовање и промовисати могућности целоживотног учења Потциљ 4.7.	Циљ 15. - Омогућавање приступа основним услугама за мигранте
Циљ 10 - Смањење неједнакости Потциљ 10.2. и 10.7.	Циљ 16. - Оснаживање миграната и друштва да остваре пуну укљученост и друштвену кохезију
Циљ 16 - Промовисати мирољубива и инклузивна друштва за одрживи развој, обезбедити приступ правди за све и изградити ефикасне, поуздане и инклузивне институције на свим нивоима Потциљ 16.1, 16.3, 16.6, 16.6.	Циљ 17. - Елиминисање свих облика дискриминације и промовисање јавног дискурса заснованог на доказима ради обликовања перцепције миграција
Циљ 17 - Партнерством до циља Потциљ 17.16.	

Све активности и мере у оквиру специфичног циља 4. доприносе остваривању Циљева одрживог развоја Агенде 2030 и Глобалног компакта за миграције.

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 5.	До краја 2029. године унапредити друштвене механизме за стварање услова за праћење, подстицање и подршку циркуларним и повратним миграцијама, креирањем базе података и мреже корисника ради јачања економског развоја општине.

Активности	Планирано време реализације активности	Очекивани резултати	Индикатор(и)	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
				Буџет ЛС и/или остали локални ресурси	Остали извори		
1	2	3	4	5	6	7	8
9.1. Унапређење начина прикупљања података о унутрашњим и спољним миграцијама до најнижих територијалних нивоа (ниво насеља), уз проширење индикатора и редовно статистичко праћење	2025-2026	Формиран тим за прикупљање и праћење података о миграцијама	10 Представника релевантних институција у општини ради на прикупљању података, а на основу резултата пописа 2022. године	Није могуће утврдити износ потребних средстава	Људски и други ресурси	ЈЛС, Савет за миграције повереник,	РПК Темерин, ПС Темерин НСЗЗ, КИРС, ЦЗСР, НВО
9.2. Обука чланова радне групе – идентификација	2025-2026	Чланови радне групе стекли знања о методологији за мапирање циркуларних и	Број одржаних обука и број обучених чланова тима			Радна група (представници ЈЛС, стручњаци за миграције и	КИРС, остали донатори

извора података, развој методологије и алата за мапирање (упитници, дигиталне платформе, анкете)		повратних миграција				дијаспору, ИТ експерти, представници удружења дијаспоре).	
9.3. Успостављање контакта са лицима која су често спољној миграцији ради утврђивања њихових потреба	2025-2029	Успостављен контакт	Успостављен контакт са 10 лица која су у спољној миграцији,	Није могуће утврдити износ потребних средстава	Људски и други ресурси	ЈЛС, повереник, тим за прикупљање података и праћење миграција	РПК Темерин, НСЗЗ, КИРС ЦЗСР, НВО
9.4. Формирање базе података о врсти миграције узроцима и потребама лица која су у њој	2025-2029	Прикупљени подаци неопходни за формирање базе	Израђена анализа о спољним и унутрашњим миграцијама, утврђени узроци миграције грађана	Није могуће утврдити износ потребних средстава	Људски и други ресурси	ЈЛС, повереник,	РПК Темерин НСЗЗ, КИРС ЦЗСР, НВО
9.5. Формирање стручне групе за израду миграционог профила	2025-2029	Прикупљени подаци од значаја за праћење миграционих	Израђен мииграциони профил општине Темерин	Није могуће утврдити износ потребних средстава	Људски и други ресурси	ЈЛС, повереник	РПК Темерин НСЗЗ, КИРС ЦЗСР, НВО

општине Темерин		ТОВА					

↓ Допринос ЦОР Агенда 2030	↓ Веза са Глобалним компактом о сигурним, уређеним и регуларним миграцијама
Циљ 1 - Свет без сиромаштва Потциљ 1. А	Циљ 1. - Прикупљање и коришћење тачних и разврстаних података као основа за политике засноване на доказима
Циљ 4. Обезбедити инклузивно и квалитетно образовање и промовисати могућности целоживотног учења Потциљ 4.4.	Циљ 2. - Смањивање негативних покретача и структуралних фактора који приморавају људе да напуштају своје државе порекла
Циљ 10 - Смањење неједнакости Потциљ 10.7.	Циљ 3. - Пружање тачних и благовремених информација током свих миграционих фаза
Циљ 17 - Партнерством до циља Потциљ 17.16. и 17.18.	Циљ 5. - Увећање расположивости и флексибилности путева за регуларне миграције
	Циљ 6. - Олакшавање поштеног и праведног запошљавања и омогућавање услова за достојанствен рад
	Циљ 16. - Оснаживање миграната и друштва да остваре пуну укључености друштвену кохезију
	Циљ 23. - Јачање међународне сарадње и глобалних партнерстава за сигурне, уређене и регуларне миграције

Све активности и мере у оквиру специфичног циља 5. доприносе остваривању Циљева одрживог развоја Агенде 2030 и Глобалног компакта за миграције.

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 6.	До краја 2029.године омогућити континуирано спровођење активности и јачати односе

	матичне државе и дијаспоре, као и матичне државе и Срба у региону кроз разне едукативне платформе за учење, како би обезбедили адекватне образовне, социјалне и политичке услове за успешан развој и очување српског језика.

Активности	Планирано време реализације активности	Очекивани резултати	Индикатор(и)	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
				Буџет ЛС и/или остали локални ресурси	Остали извори		
1	2	3	4	5	6	7	8
8.1. Међуинституционална сардња у циљу што бољег мапирања дијаспоре	2024-2025	Формиран тим за прикупљање и праћење података о дијаспори	10 Представника релевантних институција у општини ради на прикупљању података	Није могуће утврдити износ потребних средстава	Људски и други ресурси	ЈЛС, Савет за миграције, повереник,	РПК Темерин, НСЗЗ, КИРС, ЦЗСР, НВО
8.2. Прикупљање података о члановима дијаспоре пореклом са територије општине Темерин,	2024-2025	Утврђен приближан број исељеника, дужина њиховог боравка у иностранству, могућност повратка у Србобран и могућност пласирања својих развојних и финансијских потенцијала у локалну средину	Мапирано најмање 15 породица	Није могуће утврдити износ потребних средстава	Људски и други ресурси	ЈЛС, повереник,	РПК Темерин, НСЗЗ, КИРС, ЦЗСР, НВО
8.3. Успостављање контакта са другим	2025-2029	Успостављен контакт са више	Успостављен контакт са 10	Није могуће утврдити	Људски и други	ЈЛС, повереник,	РПК Темерин, НСЗЗ, КИРС

организацијама у иностранству ради повезивања дијаспоре и матице		удружења из иностранства са тенденцијом одржавања контакта ради организовања различитих заједничких активности	удружења из иностранства са договором око реализације заједничких активности	износ потребних средстава	ресурси		
8.4. Формирање базе података о члановима дијаспоре и потенцијалним повратницима	2025-2029	Прикупљени подаци неопходни формирање базе	У базу унето 15 лица	Није могуће утврдити износ потребних средстава	Људски и други ресурси	ЈЛС, повереник,	РПК Темерин, НСЗЗ, КИРС, ЦЗСР, НВО

↓ Допринос ЦОР Агенда 2030	↓ Веза са Глобалним компактом о сигурним, уређеним и регуларним миграцијама
Циљ 1 - Свет без сиромаштва Потциљ 1. А	Циљ 1. - Прикупљање и коришћење тачних и разврстаних података као основа за политике засноване на доказима
Циљ 4. Обезбедити инклузивно и квалитетно образовање и промовисати могућности целоживотног учења Потциљ 4.4.	Циљ 2. - Смањивање негативних покретача и структуралних фактора који приморавају људе да напуштају своје државе порекла
Циљ 10 - Смањење неједнакости Потциљ 10.7.	Циљ 3. - Пружање тачних и благовремених информација током свих миграционих фаза
Циљ 17 - Партнерством до циља Потциљ 17.16. и 17.18.	Циљ 5. - Увећање расположивости и флексибилности путева за регуларне миграције
	Циљ 6. - Олакшавање поштеног и праведног запошљавања и омогућавање услова за достојанствен рад
	Циљ 16. - Оснаживање миграната и друштва да остваре пуну укључености друштвену кохезију
	Циљ 23. - Јачање међународне сарадње и глобалних партнерстава за сигурне, уређене и регуларне миграције

Све активности и мере у оквиру специфичног циља 6. доприносе остваривању Циљева одрживог развоја Агенде 2030 и Глобалног компакта за миграције.

ПОГЛАВЉЕ 8.

РЕСУРСИ / БУЏЕТ

Општина Темерин није у могућности да процени износ средстава за реализацију ЛАП-а за период 2025-2029.године. Средства за реализацију овог Локалног акционог плана обезбеђиваће се из различитих извора, и то према могућностима, делом из буџета локалне самоуправе, делом из донаторских средстава, односно кроз пројекте који ће се развити на основу овог Локалног акционог плана, као и из других доступних извора.

Поступајући у складу са донетим Националним стратегијама: за смањење сиромаштва, решавање питања избеглица и интерно расељених лица, запошљавања, одрживог развоја, очекује се финансијска подршка ресорних министарстава у реализацији активности Локалног акционог плана.

ПОГЛАВЉЕ 9.

АРАНЖМАНИ ЗА ПРИМЕНУ

Аранжмани за примену ЛАП-а у Општини Темерин обухватају локалне структуре и различите мере и процедуре које ће осигурати његово успешно спровођење. У оквиру локалних структура, разликују се:

1. Структуре за управљање процесом примене ЛАП-а и
2. Структуре које су оперативне и примењују ЛАП.

Структуру за управљање процесом примене Локалног акционог плана, после његовог усвајања представљаће Савет за управљање миграцијама и трајна решења састављен из реда кључних актера у локалној заједници, укључујући и кориснике овог плана. Овај Савет, као управљачка структура има следеће задатке:

- У потпуности одговара за вођење целокупног процеса примене ЛАП-а;
- Именује локалне тимове за управљање пројектима који су резултат операционализације ЛАП-а;
- Обезбеђује приступ и прикупљање свих података и информација у електронској форми од сваког актера-учесника у процесу управљања миграцијама у потреби без утврђеног статуса у локалној заједници;
- Одржава контакте са свим учесницима у реализацији ЛАП-а;
- Управља процесом праћења (мониторинга) и оцењивања успешности (евалуације) Локалног плана;
- Одржава контакте са јавношћу и доносиоцима одлука у локалној самоуправи.

Примену ЛАП-а чиниће институције, организације и тимови формиран у циљу непосредне реализације плана и пројеката развијених на основу Локалног плана. У складу са Локалним акционим планом, биће реализована подела улога и одговорности међу различитим актерима у локалној заједници - партнерима у реализацији. Сваки актер ће у складу са принципом јавности и транспарентности рада водити одговарајућу евиденцију и документацију и припремати периодичне извештаје о раду. Извештаји ће бити полазна основа за праћење и оцењивање успешности рада.

Оперативна структура за примену Локалног акционог плана има следеће задатке и одговорности:

- Реализација Локалног акционог плана (ЛАП-а);
- Непосредна комуникација са корисницима/цама услуга које се обезбеђују ЛАП-ом;
- Редовно достављање извештаја координатору/ки Локалног савета за миграције о свим активностима на спровођењу Локалног плана;
- Учешће у евентуалним обукама за унапређење стручности и компетенција за спровођење задатака Локалног плана;
- Унапређење процеса примене Локалног плана у складу са сугестијама и препорукама управљачке структуре.

Управљачка и оперативна структура ће развити план и механизме међусобне комуникације, пратиће успешност размене информација и ефикасност комуникације у односу на очекиване резултате примене Локалног плана. План комуникације управљачке и оперативне структуре уредиће време и начине размене информација и предузимања одговарајућих акција.

Механизми праћења, оцењивања успешности примене Локалног плана и доношења евентуалних корективних мера биће дефинисани Планом праћења и оцењивања успешности (планом мониторинга и евалуација).

ПРАЋЕЊЕ И ОЦЕНА УСПЕШНОСТИ

Циљ праћења и оцене успешности (мониторинга и евалуације) ЛАП-а је да се систематично прикупљају подаци, прати и надгледа процес примене и процењује успех ЛАП-а ради предлагања евентуалних измена у активностима на основу налаза и оцена.

Мониторинг (као систематски процес прикупљања података) спроводи се континуирано и дугорочно за период 2025-2029. године. Евалуација (као анализа података и доношење оцене о успешности) вршиће се периодично-једном годишње и подносиће се извештај Скупштини општине Темерин. Финална евалуација бавиће се на крају 2029. године. Мониторинг и евалуација укључују целовито сагледавање испуњења активности - задатака и специфичних циљева.

Кључни индикатори утицаја за праћење и оцењивање успешности примене Локалног плана ће бити следећи:

- Број нових програма за различите категорије миграната
- Обухват различитих категорија миграната;
- Структура корисника/ца програма;
- Ниво укључености различитих актера у подршку програмима у области управљања миграцијама;
- Обим финансијских средстава издвојених за програме у области управљања миграцијама
- Структура финансијских средстава издвојених за услуге различитим категоријама миграната (буџет локалне самоуправе, донаторска средства, други извори...).

За успешно обављање мониторинга и евалуације користиће се стандардни сет алата међу којима су: евидентирање корисника, интервјуи са корисницима (упитници, разговори), анкете, извештавање и др.

Савет за миграције ће бити одговоран за праћење и оцењивање успешности рада на примени Локалног плана акције – вршиће мониторинг и евалуацију.

Локални савет ће својим Планом рада дефинисати начин организовања мониторинга и евалуације Локалног плана.

Тим за мониторинг и евалуацију чиниће стручна лица из локалних институција и организација које се непосредно баве питањима избеглих, ИРЛ, повратника, тражиоца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса, жртвама трговине људима, дијаспором и осталим категоријама миграната.